

SIGURNOSNE I MIROVNE STUDIJE

ULOGA MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG SUDA
U ZAŠTITI LJUDSKIH PRAVA I MEĐUNARODNE
SIGURNOST
-magistarski rad-

Kandidat/kinja:

Lokvančić Amina

Broj indexa:966

Mentor:

Prof. dr. sc. Zarije Seizović

Sarajevo, septembar 2024. godina

Sadržaj

UVOD	5
METODOLOGIJA	6
Problem istraživanja.....	7
Predmet istraživanja.....	7
Vremensko određenje predmeta istraživanja.....	7
Prostorno određenje predmeta istraživanja	7
Disciplinarno određenje predmeta istraživanja	7
Cilj istraživanja	8
Hipoteze	8
Generalna hipoteza	8
Posebne hipoteze	8
Osnovne metode naučnog saznanja	8
Općenaučne metode istraživanja.....	9
Metode prikupljanja podataka.....	9
Izvori podataka.....	9
Značaj istraživanja	9
Definiranje ključnih pojmova	9
STATUT MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG SUDA	12
MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD (MKS).....	13
Nadležnosti Suda	14
Definicija i zločin agresije	15
Procesne obaveze suda.....	18

Preliminarna ispitivanja i istrage.....	18
Stepen prije suđenja	19
Faza suđenja	19
Stepen žalbe.....	19
Izvršenje kazne.....	19
Nadležnost.....	20
Saradnja.....	20
Deset ključnih činjenica o pravnom procesu	22
Države stranke Rimskog statuta.....	22
Fondacija za žrtve	23
Skupština država stranaka.....	24
Podsticanje saradnje, komplementarnosti i univerzalnosti	24
Ključne institucije s kojima MKS saraduje	26
Uloga međunarodnog krivičnog suda u zaštiti ljudskih prava.....	28
Rat i druge vrste oružanih sukoba.....	30
IZVORI RATNOG I HUMANITARNOG PRAVA	32
Odgovor MKS za dešavanja na prostoru Ukrajine	32
Posljedice s kojima se suočava cijeli svijet zbog rata u Ukrajini	36
Posljedice	37
MKS: Ukrajina je mjesto zločina.....	38
Međunarodni krivični sud izdao nalog za hapšenje Putina.....	38
Saradnja MKS sa Evropskom unijom (u daljem tekstu EU)	39
Mjere ograničavanja EU-a protiv Rusije zbog Ukrajine.....	40
Sankcije protiv Rusije	40
Mjere ograničavanja protiv pojedinačnih osoba i subjekata.....	40

Zamrzavanje imovine ili ograničenja putovanja	40
Zloupotreba ukrajinskih državnih sredstava	41
Ekonomске sankcije	41
Finansijski sektor.....	42
Energetika.....	42
Promet	42
Odbrana	43
Sirovina i roba	43
Pružanje usluga Rusiji i ruskim državljanima.....	43
Zabrane za medijske kuće	43
Diplomatske mjere	44
Mjere u području viza	44
Ograničenja ekonomskih odnosa s određenim područjima.....	44
Mjere u vezi s ekonomskom saradnjom	45
Saradnja MKS i MEĐUNARDNOG SUDA PRAVDE (International Court of Justice).....	47
Međunarodni sud pravde naredio Rusiji da zaustavi invaziju na Ukrajinu	49
Licemjerstvo Sjedinjenih Američkih država	52
Preporuke za buduće djelovanje MKS-a.....	55
Zaključak.....	56
SKRAĆENICE:	58
LITERATURA	59
IZJAVA O AUTENTIČNOSTI RADOVA.....	62

UVOD

Kada govorimo o povredama međunarodno priznatih ljudskih prava, analizom strasburške sudske prakse uočava se oslonac MKS-a na praksu Evropskog suda za ljudska prava (u daljem tekstu ESLJP), pozivajući se na stav ovoga suda u pogledu stavljanja u odnos interesa pravičnosti i interesa kažnjavanja svakog počinitelja krivičnog djela. Međunarodni krivični sud (u daljem tekstu MKS) se suočio sa brojnim kritikama država i društva, uključujući primjedbe na njegovu nadležnost, optužbe za pristrasnost, preispitivanje pravičnosti postupka odabira predmeta i suđenja, kao i sumnje u njegovu efikasnost.

Obzirom da se radi o stalnom sudskom tijelu koje nije ograničeno na jedna sukob već bilo koje sukobe, prigovora na njegov rad i sumnje će postojati.

U prvom dijelu rada biće govora o osnivanju Međunarodnog krivičnog suda, njegovim nadležnostima, zatim ćemo se fokusirati na samu ulogu u zaštiti ljudskih prava i međunarodne sigurnosti.

Za područje interesovanja istraživačkog rada uzet ćemo za primjer i trenutnu situaciju koja se dešava na području Ukrajine. Iz ovog slučaja proizlaze veoma važna pitanja, s obzirom na to da ni Rusija ni Ukrajina nisu članice Statuta MKS.

Još jedan primjer su Sjedinjene Američke Države (u daljem tekstu SAD) koje nisu članica njegovog Statuta i neprekidno su se opirale ovlašćenju da jedan međunarodni sud ne može imati nadležnost koja se odnosi na američku vojsku i političke lidere.

Naučno verifikovano saznanje ukazuje na važnost razvoja odnosa zemalja članica i onih koji to nisu, sa svrhom jačanja regionalne sigurnosti, demokratizacije i ostvarivanja osnovnih ljudskih prava i sloboda.

Cilj ovog istraživanja je prikazati kako Međunarodni krivični sud na globalnom nivou štiti ljudska prava. Također prikazat ćemo i poteškoće sa kojima se Međunarodni krivični sud susreće. Rad će sadržavati preporuke koje bi se mogle poduzeti kako bi se nadležnost MKS suda dovela na nivo gdje njegova efikanost ne bi bila upitna.

Ljudska prava predstavljaju temeljna prava i slobode koje pripadaju svim ljudima, bez obzira na njihovu nacionalnost, spol, vjeru, rasu, jezik i druge karakteristike. Ona su univerzalna,

nedjeljiva, i neotuđiva. Ova prava utemeljena su na poštivanju ljudskog dostojanstva i vrijednosti svakog pojedinca. Važno je napomenuti da su ljudska prava zakonski utemeljena međunarodnim ugovorima i dokumentima, uključujući Opću deklaraciju o ljudskim pravima, Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima i Međunarodni pakt o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima.

Zaštita ljudskih prava uključuje napore vlada, međunarodnih organizacija, nevladinih organizacija i građana kako bi se osiguralo da se ta prava poštuju i štite u svim društvima.

Postoje različiti sudovi i tijela koja se bave zaštitom ljudskih prava na međunarodnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini. Neki od ključnih sudova i tijela koji imaju zadatak da štite ljudska prava su:

Međunarodni krivični sud (ICC) čiji je zadatak da procesuiraju pojedince za teške zločine koji uključuju genocid, zločine protiv čovječnosti, ratne zločine i zločin agresije.

Međunarodni sud za ljudska prava (ICJ), Evropski sud za ljudska prava (ECHR), Interamerički sud za ljudska prava, Afrički sud za ljudska i narodska prava, nacionalni sudovi (svaka država ima svoj sistem sudova koji se bavi pitanjima ljudskih prava, ti sudovi mogu donositi presude i rješavati sporove koji se tiču ljudskih prava na razini pojedinih država), odbori za ljudska prava (različite međunarodne konvencije o ljudskim pravima imaju odbore koji prate provedbu tih konvencija od strane država članica, ti odbori mogu primati izvještaje, davati preporuke i razmatrati pritužbe pojedinaca).

Ovi sudovi igraju važnu ulogu u osiguravanju poštivanja ljudskih prava na različitim nivoima od međunarodne do regionalne i nacionalne. Oni omogućavaju pojedincima i državama da traže pravdu i zaštitu ako smatraju da su njihova ljudska prava narušena.

METODOLOGIJA

Problem istraživanja

Problem istraživanja ovog master-rada ogleda se u problemima s kojima se suočava Međunarodni krivični sud, neki od njih su ograničenost nadležnosti, MKS može imati jurisdikciju samo nad državama koje su pristupile Rimskom statutu, samim tim države poput Sjedinjenih Američkih Država, Rusije i Kine ne podliježu jurisdikciji.

Zatim dugotrajnost samih procesa, finansiranje, politički pritisak, nedostatak univerzalne jurisdikcije.

MKS ima ograničenu jurisdikciju i može suditi samo za zločine počinjene u državama koje su članice ili za koje UN Vijeće sigurnosti dodijeli jurisdikciju.

MKS nema svoje vlastite snage za provedbu i izručenje kazni, ovisi o suradnji država članica i drugih relevantnih aktera kako bi osigurao da se optuženici dovedu pred sud.

Predmet istraživanja

Predmet istraživanja je uloga Međunarodnog krivičnog suda u zaštiti ljudskih prava u međunarodnim oružanim sukobima, i međunarodnoj sigurnosti.

Vremensko određenje predmeta istraživanja

Vremensko određenje predmeta istraživanja odnosi se na period od 2002. godine, od osnivanja suda, s osvrtom na period rata u Ukrajini.

Prostorno određenje predmeta istraživanja

Prostorno određenje predmeta istraživanja obuhvata područje Rusije i Ukrajine.

Disciplinarno određenje predmeta istraživanja

Istraživanje je intradisciplinarnog karaktera, u okviru sigurnosnih i mirovnih studija, uz oslanjanje na druge nauke.

Cilj istraživanja

Cilj istraživanja je doprinijeti boljem razumijevanju uloge Međunarodnog krivičnog suda u zaštiti ljudskih prava te identificirati prepreke i izazove s kojima se susreće u procesu njegovog djelovanja, te potrebnoj efikasnoj saradnji unutar država s ciljem održavanja međunarodne sigurnosti.

Hipoteze

➤ Generalna hipoteza

Uloga Međunarodnog krivičnog suda da utvrdi činjenice i da pred lice pravde izvede one koji su odgovorni za ratne zločine je u bitnome limitirana, s obzirom na to da politički, ekonomski i vojno najснаžnije države ne žele biti članice njegovog Statuta.

➤ Posebne hipoteze

1. Međunarodni krivični sud nema mogućnost da prisili države da sudjeluju u njegovom radu.
2. Kršenja ljudskih prava u oružanim sukobima mogu biti razlog pokretanja postupka pred Međunarodnim krivičnim sudom.
3. Međunarodni krivični sud je ključni faktor za utvrđivanje istine za teška kršenja ljudskih prava i ratnih zločina.
4. Odluke međunarodnog krivičnog su obavezujuće za države, ali nema alternativu ukoliko ih države ne ispoštuju.
5. Međunarodni krivični sud može imati veliku ulogu u izgradnji međunarodne sigurnosti i mira.
6. Međunarodni krivični sud svojim odlukama ukazuje na činjenice i daje gotovo potpunu istinu o konfliktu.

Osnovne metode naučnog saznanja

Osnovne metode naučnog saznanja koje će biti primijenjene u naučnom istraživanju su analiza, apstrakcija, dedukcija, indukcija, sinteza.

Općenaučne metode istraživanja

U okviru općenaučnih metoda istraživanja korištene su analitičko-deduktivna metoda, te hipotetičko-deduktivna metoda.

Analitičko-deduktivna metoda će omogućiti saznanja o važnosti poduzimanja potrebnih aktivnosti, od strane nadležnih aktera, za bržu i efikasniju pomoć području koje je pogođeno ratom ili bilo kojim drugim vidom narušavanja ljudskih prava i međunarodne sigurnosti.

Hipotetičko-deduktivna metoda bit će od pomoći prilikom utvrđivanja već postojećih naučnih saznanja o ovom pitanju.

Metode prikupljanja podataka

U okviru istraživačkog rada koristit će se metoda analize literature, upotrebu korištenja zakona, konvencija, protokola.

Izvori podataka

Izvori koji su korišteni pri izradi rada obuhvataju relevantnu naučnu literaturu iz oblasti sigurnosnih i mirovnih studija.

Značaj istraživanja

Saznanja ovoga rada mogu poslužiti za neka druga istraživanja koja se bave sličnom tematikom, i ponuditi preporuke kojima bi se pružila pomoć u daljem razvoju. Rezultati istraživanja pružaju uvid u dosadašnje stanje rada MKS-a i njegovu funkcionalnost.

Definiranje ključnih pojmova

Ljudska prava - su prava koja su svakom pojedincu zagantovana i propisana Ustavom, međunarodnim ugovorima i konvencijama kao i zakonima, koja su kao takva neotuđiva svakom pojedincu samim njegovim rođenjem. Aneks 6 Ustava BiH proklamira Sporazum o ljudskim pravima gdje se svim osobama na području BiH osigurava najviši nivo međunarodno priznatih ljudskih prava i temeljnih sloboda, uključujući i prava i slobode osigurane Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i

temeljnih sloboda te njenim Protokolima. U dokumente OUN-a o ljudskim pravima spadaju: “Konvencija o ropstvu (1926), Konvencija o prinudnom radu (1930), Konvencija o suzbijanju trgovine punoljetnim ženama (1933), Univerzalna deklaracija o pravima čovjeka (1948), Konvencija o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida (1948), Konvencija o statusu izbjeglica (1951), Konvencija o pravnom položaju lica bez državljanstva (1954), Skup minimalnih prava o postupanju sa zatvorenicima (1955), Dopunska konvencija o ukidanju ropstva, trgovine robljem i institucija i prakse slične ropstvu (1956), Konvencija o borbi protiv diskriminacije u oblasti prosvjete (1960), Međunarodna konvencija o ukidanju svih oblika rasne diskriminacije (1965), Međunarodni pakt o građanskim i političkim pravima (1966), Međunarodna konvencija o ukidanju i kažnjavanju zločina aparthejda (1973), Konvencija eliminiranja svih oblika diskriminacije žena (1979), Konvencija protiv mučenja i drugih svirepih, nehumanih ili ponižavajućih kazni ili postupaka (1984), Konvencija UN o pravima djeteta (1990), Deklaracija UN o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih ili jezičkih manjina (1992) itd...”¹

Sigurnost - općenito znači stepen zaštićenosti ljudi od različitih oblika ugrožavanja, zaštitu materijalnih i kulturnih dobara, zaštitu društava i njihovih vrijednosti. U političkom smislu podrazumijeva stepen zaštite države od ugrožavanja iznutra i iz vana.²

Sloboda - je jedan od osnovnih i najsloženijih filozofskih pojmova i pojmova ljudske misli i prakse uopće. U uobičajenom smislu mogućnost čovjeka da, živeći zajedno sa drugim ljudima, izražava u cjelini i na adekvatan, društveno primjeren način, sebe i svoje ljudske potencijale i da zadovoljava svoje individualne, društvene, materijalne i duhovne potrebe. U političkom smislu, pravo čovjeka da čini sve što zakonom nije zabranjeno i što ne šteti ili ne ograničava slobodu drugih, jednakosti i ravnopravnosti sa njima. Filozofija i društvene nauke obiluju velikim mnoštvom najrazličitijih definicija ovog pojma. Nacionalna sloboda podrazumijeva stanje suprotno stanju ropstva, potčinjenosti i strane dominacije, pravo na samoopredjeljenje kao političko i svako drugo samoodređenje.³

Genocid - (grč. genos - rod, narod + lat. occidere: uništavati) potpuno ili djelimično istrebljenje neke

¹ Beridan, Tomić, Kreso, Leksikon sigurnosti – drugo izmijenjeno i dopunjeno izdanje, Sarajevo, 2001, str. 193.

² Ibidem, str. 172.

³ Ibidem, str. 91.

nacionalne, etničke, rasne ili vjerske grupe ljudi. Proglašen je međunarodnim zločinom. Zločin koji može imati formu sljedećih akata, bilo da su izvršeni u toku mira ili rata, sa namjerom uništenja, u cjelosti ili dijelom nacionalne, etničke, rasne ili religijske grupe: a) ubijanjem članova grupe; b) nanošenjem teških tjelesnih ili mentalnih oštećenja pripadnicima grupe; c) organiziranim nametanjem grupi uvjeta života sračunatih da izazovu fizičko uništenje u cjelosti ili dijelom; d) nametanjem mjera usmjerenih da spriječe rođenja u okviru grupe; e) nasilnim premještanjem djece iz jedne grupe u drugu grupu. Genocid uključuje prešućivanje o izvođenju genocida, direktno i javno stimulisanje u pravcu izvršenja genocida, pokušaj izvođenja genocida i saučesništvo genocidu. Ako je izveden tokom rata, genocid je ratni zločin.⁴

Diskriminacija - nepriznavanje, uskraćivanje određenih prava jednima, uz istovremeno priznavanje tih prava drugim licima, grupama ljudi, nacijama, nacionalnim manjinama, rasama ili pak u međunarodnim odnosima državama ili njihovim građanima.⁵

Konflikt - (lat.) sukob, spor, rasprava, ali i oružani sukob, borba, rat.⁶

Presuda - u građansko-pravnom smislu - sudska odluka kojom se meritorno odlučuje o tužbenom zahtjevu; u krivičnopravnom smislu, sudska odluka kojom sud u potpunosti rasvjetljava i razrešava krivičnu stvar.

7

Jurisdikcija - je izraz koji nam služi da opišemo granice nadležnosti država ili drugih regulatornih vlasti, kao što je naprimjer Evropska Unija, da donese i primjenjuje zakone kao i da ih prinudno izvršavaju. Jurisdikcija je pravo države da donosi zakone, da presuđuje u sporovima između pravnih subjekata (fizičkih i pravnih lica) i da sprovodi svoje zakone sudskim i vansudskim putem. Jurisdikciju djelimo na: zakonodavnu, izvršnu i sudsku.⁸

⁴ Ibidem, str. 64.

⁵ Ibidem, str. 63.

⁶ Ibidem, str. 21.

⁷ Simeunović, Rečnik pravnih termina za novinare, medija centar Beograd, Beograd, 2003., str. 32.

⁸ Softić, Međunarodno pravo. Sarajevo, 2012., str.117.

STATUT MEĐUNARODNOG KRIVIČNOG SUDA

Statut Međunarodnog krivičnog suda (ili Rimski statut) je međunarodni ugovor kojim je stvoren Međunarodni krivični sud. Sjedište suda je u Den Haagu, Nizozemska (država domaćin). Stvarna nadležnost Suda ograničena je na najteža krivična djela, značajna za cijelu međunarodnu zajednicu. Sukladno ovome Statutu, Sud je nadležan za:

- zločin genocida,
- zločine protiv čovječnosti,
- ratne zločine,
- zločine agresije.

Statut određuje jurisdikciju, strukturu i funkcije suda i određuje da će stupiti na snagu za 60 dana pošto ga ratifikuje 60 zemalja. Potpisivanje je otpočelo 17. jula 1998. godine, a Statut je stupio na snagu 1. jula 2002. godine pošto je šezdeseti instrument ratifikacije dostavljen generalnom sekretaru UN-a 11. aprila 2002. godine, kada je to simultano učinilo deset zemalja. Svaki počinitelj krivičnog djela iz nadležnosti ovog Suda podložan je krivičnom gonjenju poslije ovog datuma. Zaključno sa novembrom 2006. godine 104 države su ratifikovale Statut.

Statut sudu stavlja u nadležnost tri krivična djela: genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine.

Član 6. Statuta daje definiciju genocida, spisak zločina protiv čovječnosti nalazi se u članu 7., a detaljan spisak ratnih zločina u članu 8. Statut predviđa da će sud biti nadležan i za zločine protiv mira, ali tek kada definicija agresije bude usvojena i naknadno dodana Statutu.

Narodna republika Kina, Irak, Izrael, Libija, Katar, SAD i Jemen glasale su protiv Rimskog statuta 1998. godine. Izrael, SAD i Jemen potpisali su Statut na kraju 2000. godine. Međutim, administracija Džordža Buša obavijestila je Ujedinjene nacije da SAD neće sebe smatrati članicom suda i da ne smatraju da imaju pravne obaveze zbog svog potpisa, što se uobičajeno tumači kao povlačenje potpisa od strane SAD-a, iako to izričito nije rečeno. Zvaničan razlog SAD-a za ovakav postupak je “strah od ispolitiziranih postupaka kojima bi mogli biti izloženi njihovi vojnici”.

Ujedinjene nacije nisu sklonile SAD sa liste potpisnica.

MEĐUNARODNI KRIVIČNI SUD (MKS)

Prije će se desiti da neko bude suđen i osuđen zato što je ubio jedno ljudsko biće nego zato što ih je ubio 100.000. José Ayala Lasso, bivši komesar za ljudska prava Ujedinjenih nacija.⁹

⁹OSCE, *Priručnik za provođenje istrage u predmetima ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida u Bosni i Hercegovini*, 2013., str. 19.

MKS je stalna nezavisna međunarodna institucija, te ne pripada sistemu Ujedinjenih nacija. On istražuje i procesuiru osobe koje su optužene za najozbiljnija i najteža krivična djela od međunarodnog značaja, uključujući genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Sud se sastoji od četiri organa. To su Predsjedništvo, Sudski odjeli, Tužilaštvo i Sekretarijat.¹⁰ Slične sudske organe je imao i MKSJ.

Postoji nekoliko vrlo bitnih razlika između MKS i *ad hoc* tribunala. Tribunale je uspostavilo Vijeće sigurnosti UN-a u skladu sa obavezujućim odredbama Poglavlja VII Povelje UN. Mada oni nisu stalne institucije, tribunali imaju obavezujuću nadležnost i prioritet u odnosu na domaće ili državne sudove. S druge strane, MKS djeluje u skladu sa principom komplementarnosti.¹¹ On procesuiru osobe samo kada država nije u stanju ili ne ma namjeru da to učini. Svrha MKS uključuje i postizanje pravde za sve, okončavanje nekažnjivosti i preuzimanje predmeta od nacionalnih sistema koji nisu u mogućnosti ili ne žele da postupe, odvracanje od takvih djela i pomoć radi okončanja sukoba. MKS ima ulogu da procesuiru osoblje na visokim položajima odgovorno za najteže oblike krivičnih djela. Istraživanje u slučaju viših zvaničnika koji su učestvovali u takvim krivičnim djelima, posebno u slučajevima kada nisu bili prisutni na licu mjesta i kada se smatraju udaljenim počiniteljima, zahtijeva posebnu obuku i vještine članova interdisciplinarnog tima istražitelja. To također zahtijeva dosta vremena i strpljenja. Pošto se MKS može baviti samo relativno malim brojem predmeta, očekuje se da državni odnosno domaći sudovi i tribunali riješe predmete u kojima su učestvovali drugi počinitelji.

Nadležnosti Suda

Osnivački ugovor Suda, nazvan Rimski statut, daje MKS-u nadležnost nad četiri glavna zločina. Prvo, zločin genocida karakterizira posebna namjera da se u cjelosti ili djelimično uništi nacionalna, etnička, rasna ili vjerska skupina ubijanjem njenih članova ili na drugi način: nanošenje teških tjelesnih ili duševnih povreda članovima skupine; namjerno nametanje skupini životnih uvjeta koji su sračunati na njezino potpuno ili djelimično fizičko uništenje; izricanje mjera za sprečavanje rađanja unutar skupine; ili prisilno premještanje djece iz skupine u drugu skupinu.

Drugo, MKS može procesuirati zločine protiv čovječnosti, koji su ozbiljna kršenja počinjena kao dio napada velikih razmjera protiv bilo kojeg civilnog stanovništva. Petnaest oblika zločina protiv čovječnosti navedenih u Rimskom statutu uključuje krivična djela kao što su ubistvo, silovanje, zatvaranje, prisilni nestanci, zarobljavanje – posebno žena i djece, seksualno ropstvo, mučenje,

¹⁰ Ibidem, str. 20.

¹¹ Ibidem, str. 20.

deportacija i apartheid.¹²

Treće, ratni zločini koji su teške povrede Ženevskih konvencija u kontekstu oružanog sukoba i uključuju, naprimjer, korištenje djece vojnika, ubijanje ili mučenje osoba kao što su civili ili ratni zarobljenici, namjerno usmjeravanje napada na bolnice, povijesne spomenike ili zgrade posvećene vjeri, obrazovanju, umjetnosti, znanosti ili dobrotvorne svrhe.

Četvrti zločin koji spada u nadležnost MKA-a je zločin agresije. To je upotreba oružane sile od strane države protiv suvereniteta, integriteta ili nezavisnosti druge države. Definicija ovog zločina usvojena je kroz izmjene i dopune Rimskog statuta na prvoj Revizijskoj konferenciji Statuta u Kampali u Ugandi, 2010. godine.

Dana 15. decembra 2017. Skupština država stranaka donijela je konsenzusom Rezoluciju o aktiviranju nadležnosti Suda za zločin agresije od 17. jula 2018. godine.

Definicija i zločin agresije

Koncept zločina agresije definiše zločine koje su počinile osobe ili države koje su pripremile, izvele ili promovisale oružani sukob s ciljem destabilizacije jedne ili više suverenih država.

Definicija zločina agresije je fiksirana u Rimskom statutu od 2010. Godine, ljudi koji su počinili takav zločin uskoro će moći biti procesuirani pred Međunarodnim krivičnim sudom.

Pojam zločina agresije identičan je pojmu zločina protiv mira koji se koristio pred vojnim sudovima osnovanim nakon Drugog svjetskog rata (Nirnberški proces i Tokijski sud).

Izrazi zločin protiv mira i zločin agresije su ekvivalentni. Ne postoji kategorička podređenost: zločin agresije nije samo oblik zločina protiv mira. Drugačije je s genocidom, koji se ponekad smatra, posebno u francuskom unutrašnjem pravu (ali ne i u međunarodnom javnom pravu gdje su ta dva zločina prilično različita) teškim zločinom protiv čovječnosti zbog istrebljivačke namjere .

Dva izraza sadrže jedan drugog i preklapaju se. To su dva komplementarna ugla: izraz zločin protiv mira odnosi se na namjerni element djela, a izraz zločin agresije na njegov materijalni element. Po definiciji,

¹² apartheid (afrikaans apartheid: odvojenost, odvojen život, od engl. apart, franc. à part: odvojeno i nizozemskoga sufiksa -heid: -ost, -stvo), načelo i politika rasne segregacije u Južnoafričkoj Republici koju je bijela manjina provodila prema bantuskim narodima i etničkim skupinama neeuropskoga, odn. mješovita podrijetla. Politika zasnovana na načelu apartheidu bila je najgrublja diskriminacija autohtonoga stanovništva u svim područjima javnog života (stanovanje u rezervatima, ograničenje slobode kretanja, zabrana udruživanja, stjecanja vlasništva, sklapanja mješovitih brakova i spolnih odnosa među pripadnicima različitih rasa, zabrana uporabe javnih prijevoznih sredstava, športskih terena, zabrana posjećivanja kulturno-zabavnih ustanova, pa čak i crkava).

zločin agresije pretpostavlja slobodnu, informisanu i svjesnu volju da se ugrozi ili naruši mir, kao što se zločin protiv mira sastoji u planiranju ili izvršenju protivpravne agresije.

Ova dva izraza su stara jer se radilo o kodifikaciji “zločina protiv mira i sigurnosti čovječanstva”, u čijem prvom planu su zločini agresije, još 1946. godine. Jedina nijansa je hronološka: „zločin agresije“ je formula koja se koristila do Drugog svjetskog rata; “zločin protiv mira” je od tada najpoznatije ime. Međutim, Statut Međunarodnog krivičnog suda, potpisan 17. jula 1998. godine, još jednom označava pojam koji se proučava kao “zločin agresije” (član 5).

S obzirom na suptilnost razlike, ove dvije formule možemo uzeti kao identične i dati im jednako mjesto. Zločin protiv mira ili zločin agresije nesumnjivo spada u ograničenu kategoriju krivičnih djela prema međunarodnom pravu poznatih kao po prirodi ili po suštini. Učestvuje u historijskom, humanističkom i pravnom identitetu ove kategorije, u koju svrstavamo i genocid, zločine protiv čovječnosti i ratne zločine. Međunarodni zločini po prirodi ili u suštini štite dvije temeljne i iskonske vrijednosti čovječanstva: ljudsko dostojanstvo i svjetski mir.

Ove neodvojive vrijednosti čine temelj i ujedno glavni cilj modernog međunarodnog prava. Posebno, ljudsko dostojanstvo je zaštićeno međunarodnim humanitarnim pravom (lat. *jus in bello*) koje reguliše vođenje neprijateljstava tokom oružanog sukoba. Svjetski mir zaštićen je međunarodnim mirovnim pravom (lat. *jus ad bellum* ili *jus contra bellum*) koji regulira izbijanje oružanog sukoba.

Ove vrijednosti također imaju koristi od međunarodne zaštite kriminalne prirode: *jus in bello* i *jus contra bellum* tada dobijaju kriminalni aspekt. Za *jus in bello*, ovo su navedena međunarodna humanitarna djela koja su najteža kršenja međunarodnog humanitarnog prava: genocid, zločini protiv čovječnosti i ratni zločini. Za *jus contra bellum*, upravo zločin protiv mira ili zločin agresije predstavlja kršenje međunarodnog prava održavanja mira.

U okviru kategorije međunarodnih krivičnih djela po prirodi ili suštini, zločin protiv mira ili zločin agresije jasno se ističe svojom dvojnomo i komplementarnom prirodom. Svoj *raison d'être* pronalazi I u potrebi da se spriječi počinjenje teških kršenja međunarodnog humanitarnog prava i u djelotvornoj represiji protiv bilo kakvog nezakonitog pribjegavanja ratu. Ovaj zločin pokazuje savršenu autonomiju od međunarodnih humanitarnih delikata tokom suđenja organizovanih nakon rata (u Nirnbergu i Tokiju), kao i u svim zvaničnim projektima i projektima UN-a koji su nastali od 1925. do 2002. godine.

Tek 1974. godine Generalna skupština Ujedinjenih naroda konačno je usvojila zvaničnu definiciju međunarodne agresije, nakon decenija mukotrpnog rada koji je pretrpio političke blokade. Riječ je o rezoluciji 3314 koja službeno definira međudržavnu agresiju, dakle u konvencionalnom i još ne kriminalnom smislu.

Konvencionalnu definiciju međudržavne agresije ne treba miješati sa krivičnom definicijom zločina agresije. Prvi odgovara konvencionalnoj komponenti *jus contra bellum*, drugi njegovoj krivičnopravnoj komponenti.

Iako je zločin agresije prvobitno bio uključen u član 5 Rimskog statuta, koji navodi zločine za koje je nadležan MKS, nadležnost MKS-a je i dalje bila apstraktna, jer 1998. godine države nisu našle konsenzus o definiciji MKS-a. zločin agresije i uslove za vršenje nadležnosti MKS-a u vezi sa ovim zločinom. Povelja Ujedinjenih nacija precizira da je Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda jedino sposobno da utvrdi postoji li ili ne zločin agresije. Ali, 15. decembra 2017. godine, Generalna skupština MKS-a u Njujorku, konsenzusom je aktivirala zločin agresije, koji će biti formaliziran u julu 2018. tokom 20. godišnjice stvaranja Međunarodnog krivičnog suda.

Tokom izrade Rimskog statuta, neke države su zahtijevale da krivično gonjenje osobe za zločin agresije prvo prihvati Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda. Ali druge države, kao i nevladine organizacije, preferiraju da samo tužilac Međunarodnog krivičnog suda može pokrenuti postupak protiv takvog zločina.

Godine 2010., nakon Revizijske konferencije održane u Kampali, Rimskom statutu je dodan član 8: zločin agresije znači planiranje, pripremu, pokretanje ili izvršenje djela koje se sastoji u upotrebi oružane sile od strane Država protiv suvereniteta, teritorijalnog integriteta ili političke nezavisnosti druge države. Djela agresije posebno uključuju invaziju, vojnu okupaciju ili aneksiju upotrebom sile i blokadu luka ili obala, ako se po svom karakteru, težini i razmjeru ova djela smatraju očiglednim kršenjem Povelje Ujedinjenih naroda. Počinilac akta agresije je osoba koja je efektivno u poziciji da kontroliše ili usmjerava političku ili vojnu akciju neke države.

Ova definicija popunjava prazninu u Rimskom statutu, ali ne dozvoljava odmah MKS-u da vrši jurisdikciju nad zločinima agresije. Uslovi za vršenje ove jurisdikcije definisani su članovima 15 Rimskog statuta: jurisdikcija se ne može vršiti prije 2017. godine i još uvijek podliježe odluci koju treba donijeti dvotrećinska većina država članica. Novi tekstovi usvojeni u Kampali dodaju zahtjev da je najmanje trideset država članica prihvatilo nadležnost Suda, kao i zahtjev da se sačeka još godinu dana nakon tridesetog prihvatanja. Stoga još uvijek nisu stupili na snagu.

Sud će tada imati nadležnost da sudi zločincima protiv mira u saradnji sa svim državama potpisnicama. Svaka država članica može, međutim, odbiti nadležnost MKS-a davanjem izričitog saopćenja. Osim toga, nadležnost MKS-a će biti povezana sa nalazom Vijeća sigurnosti o činu agresije, ili će ga, u suprotnom, morati odobriti prepretno vijeće MKS-a. Jedanaest država je već ratificiralo *amandmane iz Kampale*, uključujući Njemačku, Luksemburg i Bocvanu (septembar 2013.).

Konačno, idalje se postavlja pitanje preporučljivosti davanja nadležnosti domaćim sudovima za kažnjavanje ovog prekršaja, eventualno čak i na osnovu mehanizma univerzalne jurisdikcije.

Pomenutom rezolucijom Generalne skupštine Ujedinjenih nacija iz 1974. utvrđeno je da je agresija upotreba oružane sile od strane jedne države protiv suvereniteta, teritorijalnog integriteta ili političke nezavisnosti druge države, ili na bilo koji drugi način koji nije u skladu sa Poveljom Ujedinjenih nacija.¹³

Procesne obaveze suda

➤ Preliminarna ispitivanja i istrage

Ured tužitelja mora utvrditi ima li dovoljno dokaza o zločinima dovoljne težine koji spadaju u nadležnost MKS-a, postoje li pravi nacionalni postupci i da li bi otvaranje istrage služilo interesima pravde i žrtava. Ako nisu ispunjeni uvjeti za pokretanje istrage ili ako situacija ili zločini nisu u nadležnosti MKS-a, tužiteljstvo MKS-a ne može provoditi istragu.¹⁴ Obzirom da je potreban veliki broj dokaza, procesi mogu potrajati.

Nakon prikupljanja dokaza i identificiranja osumnjičenog, tužiteljstvo traži od MKS-a da izdaje: Nalog za hapšenje: MKS se oslanja na zemlje kako bi izvršili hapšenja i prebacili osumnjičene na MKS; ili Poziv koji će se pojaviti: osumnjičeni se pojavljuju dobrovoljno (ako ne, može se izdati nalog za hapšenje). Ako nisu ispunjeni uvjeti za pokretanje istrage ili ako situacija ili zločini nisu u nadležnosti MKS-a, tužiteljstvo MKS-a ne može provoditi istragu. Tužiteljstvo može ponovo zatražiti potvrdu optužbi, predstavljanjem novih dokaza.¹⁵

¹³ Seizović, Zarije, Međunarodno humanitarno pravo, Dobra knjiga, Sarajevo, 2016 str. 107.

¹⁴ <https://www.icc-cpi.int/about/how-the-court-works>, no date, pristupljeno 18.10.2023.

¹⁵ Ibidem.

➤ Stepen prije suđenja

Prvo pojavljivanje: Tri predraspravna suca potvrđuju identitet osumnjičenih i osiguravaju da osumnjičeni razumije optužbe. Saslušanja za potvrđivanje optužbi: Nakon što saslušaju tužiteljstvo, obranu i pravnog zastupnika žrtava, suci odlučuju (obično u roku od 60 dana) ima li dovoljno dokaza da slučaj ide na suđenje. Ako osumnjičenik nije uhapšen ili se ne pojavi, mogu se podnijeti pravni podnesci, ali saslušanja ne mogu započeti.¹⁶

➤ Faza suđenja

Pred trojicom raspravnih sudaca, tužiteljstvo mora dokazati izvan razumne sumnje krivnju optuženog. Suci razmatraju sve dokaze, zatim donose presudu i, kada postoji presuda o krivnji, izriču kaznu. Suci mogu izreći kaznu do 30 godina zatvora, a u iznimnim slučajevima i doživotnu kaznu. Na presude su dopuštene žalbe obrane i tužitelja. Suci također mogu narediti odštetu za žrtve. Ako nema dovoljno dokaza, slučaj se zatvara, a optuženi se pušta na slobodu. Na oslobađajuće presude mogu se žaliti obrana i tužitelj.¹⁷

➤ Stepen žalbe

I tužitelj i obrana imaju pravo žalbe na odluku sudskog vijeća o presudi (odluka o krivici ili nevinosti optuženika) i kazni. Žrtve i osuđena osoba mogu se žaliti na nalog za odštetu.

O žalbi odlučuje pet sudaca Žalbenog vijeća, koji nikada nisu isti suci kao oni koji su donijeli prvobitnu presudu. Žalbeno vijeće odlučuje hoće li potvrditi odluku na koju je uložena žalba, izmijeniti je ili poništiti. Ovo je dakle konačna presuda, osim ako Žalbeno vijeće ne naloži ponovno suđenje pred Raspravnim vijećem.¹⁸

➤ Izvršenje kazne

Kazne se služe u zemljama koje su pristale na izvršenje kazni MKS-a. Ako se presuda o krivici ne

¹⁶ Ibidem.

¹⁷ Ibidem.

¹⁸ Ibidem.

potvrđi, osoba može biti puštena na slobodu.¹⁹

➤ Nadležnost

Sud može biti nadležan u situaciji kada su genocid, zločini protiv čovječnosti ili ratni zločini počinjeni 1. jula 2002. ili nakon tog datuma i: zločine je počinio državljanin države stranke ili na teritoriju države stranke ili u državi koja je prihvatila nadležnost Suda; ili Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda prosljedilo je zločine tužitelju MKS-a u skladu s rezolucijom usvojenom prema poglavlju VII Povelje UN-a. Od 17. jula 2018., situaciju u kojoj bi se činilo da je došlo do čina agresije, Vijeće sigurnosti moglo je uputiti Sudu, postupajući prema Poglavlju VII. Povelje Ujedinjenih naroda, bez obzira na to uključuje li države stranke ili ne-Države stranke. U nedostatku prosljeđivanja čina agresije od strane Vijeća sigurnosti UN-a (u daljem tekstu VS), tužitelj može pokrenuti istragu na vlastitu inicijativu ili na zahtjev države stranke. Tužitelj će prvo utvrditi je li Vijeće sigurnosti donijelo odluku o činu agresije koji je počinila dotična država. Ako takva odluka nije donesena u roku od šest mjeseci od datuma kada je tužitelj obavijestio VS UN o situaciji, tužitelj može nastaviti s istragom, pod uvjetom da je Predraspravni odjel odobrio početak istrage. Također, pod ovim okolnostima, Sud neće izvršavati svoju nadležnost u pogledu zločina agresije kada ga je počinio državljanin ili na teritoriju države stranke koja nije ratificirala ili prihvatila ove izmjene i dopune.²⁰

Komplementarnost

MKS je namijenjen nadopuni, a ne zamjeni nacionalnih krivičnih sistema, procesuirati slučajeve samo kada države to ne žele ili nisu u stanju učiniti.²¹ Sličnu komplementarnost je primjenljivao i MKSJ kada države nisu bile u mogućnosti ili nisu bile željne voditi krivične postupke.

Saradnja

Kao pravosudna institucija, MKS nema svoje vlastite policijske snage ili izvršno tijelo; stoga se oslanja na saradnju sa zemljama širom svijeta za potporu, posebno za hapšenja, prebacivanje uhapšenih osoba u pritvorski centar MKS-a u Hagu, zamrzavanje imovine osumnjičenih i izvršenje kazni. Iako nije organizacija Ujedinjenih naroda, MKS ima sporazum o saradnji s Ujedinjenim narodima. Kada situacija nije u nadležnosti Suda, Vijeće sigurnosti Ujedinjenih naroda može prosljediti situaciju MKS-u dajući

¹⁹ Ibidem.

²⁰ Ibidem.

²¹ Ibidem.

mu nadležnost. To je učinjeno u situacijama u Darfuru, u Sudanu, i Libiji.

MKS aktivno radi na izgradnji razumijevanja i saradnje u svim regijama, naprimjer, putem seminara i konferencija širom svijeta. Sud saraduje i s državama strankama i s nečlanicama.²² Sud posebno blisko saraduje sa svojom državom domaćinom, Holandijom, u vezi s praktičnim pitanjima kao što su izgradnja novih stalnih zgrada Suda, prebacivanje osumnjičenih u pritvorski centar MKS-a, olakšavanje njihovog pojavljivanja pred Sudom i mnoga druga pitanja.

Zemlje i drugi subjekti, uključujući skupine civilnog društva kao što su nevladine organizacije, također suraduju sa Sudom na brojne načine, poput podizanja svijesti i izgradnje podrške za MKS i njegov mandat. MKS nastoji povećati ovu stalnu saradnju putem sredstava kao što su seminari i konferencije.²³

Deset ključnih činjenica o pravnom procesu

Uz gore navedene ključne osobine, evo nekih zanimljivosti o radu Suda: MKS ne procesuirá osobe mlađe od 18 godina kada je zločin počinjen. Prije nego što tužitelj može pokrenuti istragu, mora provesti preliminarno ispitivanje uzimajući u obzir pitanja kao što su dovoljno dokaza, nadležnost, težina, komplementarnost i interesi pravde. U toku istrage, tužitelj mora prikupiti i objelodaniti i inkriminirajuće i oslobađajuće dokaze. Optuženik se smatra nevinim dok se ne dokaže krivica. Teret dokazivanja je na tužitelju. Tokom svih faza postupka (prepretni postupak, suđenje i žalbeni postupak), optuženik ima pravo na informacije na jeziku koji u potpunosti razumije, stoga se postupci pred MKS-om vode na više jezika, uz rad timova tumača i prevoditelja. Predraspravni suci izdaju naloge za hapšenje i osiguravaju da postoji dovoljno dokaza prije nego što slučaj može ići na suđenje. Prije nego što se predmet preda suđenju (tokom faze prije suđenja), okrivljenik se naziva osumnjičenikom. Nakon što je predmet dodijeljen suđenju, budući da su u tom trenutku optužbe potvrđene, okrivljenik se naziva optuženi. Raspravni suci saslušavaju dokaze tužitelja, obrane i odvjetnika žrtava, donose presudu, a ako je osoba proglašena krivom, kaznu i odluku o odšteti. Žalbeni suci donose odluke o žalbama tužitelja ili obrane. Ako je slučaj zatvoren bez presude o krivnji, može se ponovno otvoriti ako tužitelj iznese nove dokaze.²⁴

Države stranke Rimskog statuta

Države stranke podupiru Sud, prihvaćaju nadležnost MKS-a i također rade na uključivanju pravila navedenih u Rimskom statutu u svoje vlastite pravosudne sisteme. Stoga svaka zemlja koja postane država stranka približava svijet univerzalnoj zaštiti MKS-a prema sistemu Rimskog statuta.

²² Ibidem.

²³ Ibidem.

²⁴ Ibidem.

Države članice Rimskog statuta okupljaju se najmanje jednom godišnje na zasjedanjima Skupštine država članica, kako bi osigurale nadzor nad upravljanjem Suda, naprimjer, utvrđivanjem proračuna, osiguravanjem finansiranja i također izborom sudaca i tužitelja Suda.

Iako troškove Suda prvenstveno finansiraju države članice, on također može primiti dobrovoljne priloge od vlada, međunarodnih organizacija, pojedinaca, korporacija i drugih subjekata.

Dok države članice Rimskog statuta imaju obavezu saradivati sa Sudom, zemlje koje još nisu države članice također mogu pružiti *ad hoc* dobrovoljnu saradnju.

Ponavljam važnost udvostručenja naših napora kako bismo osigurali kontinuirano širenje obitelji država koje saraduju u borbi protiv nepotrebnosti i zaštite žrtava genocida, zločina protiv čovječnosti, ratnih zločina i zločina agresije.

Predsjednik Skupštine država članica Rimskog statuta Sidiki Kaba

Fondacija za žrtve

Iako je Fondacija za žrtve odvojena od Suda, osnovala ju je 2004. Skupština država članica, u skladu s člankom 79. Rimskog statuta. Misija Fonda je podupirati i provoditi programe koji se bave štetama koje proizlaze iz genocida, zločina čovječnosti i ratnih zločina. Kako bi ostvario ovu misiju, Trust fund for victims²⁵ (u daljem tekstu TFV) ima dvostruki mandat: (i) provoditi sudski naložene reparacije i (ii) pružati fizičku, psihološku i materijalnu podršku žrtvama i njihovim porodicama. Pomagajući žrtvama da se vrate dostojanstvenom i normalnom životu unutar svojih zajednica, TFV pridonosi ostvarenju održivog i dugotrajnog mira i podsticanje pravde i pomirenja.

Sud sudjeluje u globalnoj borbi za okončanje nekažnjivosti, a kroz međunarodno krivično pravo, Sud nastoji pozvati odgovorne na odgovornost za njihove zločine i pomoći u sprečavanju da se ti zločini ponove.

²⁵ TFV – trust fund for victims / fondacija za žrtve

Skupština država stranaka

Skupština država stranaka, u daljem tekstu Skupština, je nadzorno i zakonodavno tijelo Suda i sastoji se od predstavnika država koje su ratificirale Rimski statut ili mu pristupile.

U skladu s članom 112. Rimskog statuta, Skupština država stranaka sastaje se u sjedištu Suda u Hagu ili u sjedištu Ujedinjenih naroda u New Yorku jednom godišnje i, kada okolnosti to zahtijevaju, može održavati posebne sjednice.

Svaka država stranka ima jednog predstavnika u Skupštini kojeg mogu pratiti zamjenici i savjetnici. Rimski statut predviđa da svaka država stranka ima jedan glas, iako će se učiniti sve da se odluke donesu konsenzusom. Države koje nisu članke Rimskog statuta mogu sudjelovati u radu Skupštine kao posmatrači, bez prava glasa. Predsjednik, tužitelj i tajnik ili njihovi predstavnici također mogu sudjelovati, prema potrebi, na sjednicama Skupštine.

U skladu s članom 112. Rimskog statuta, Skupština ima zadatak osigurati nadzor nad upravljanjem Predsjedništva, tužitelja i tajnika u vezi s upravljanjem Suda. Osim toga, Skupština donosi Pravilnik o postupku i dokazima i elemente krivičnog djela.

Na svojim godišnjim zasjedanjima Skupština razmatra niz pitanja, uključujući proračun Suda, stanje doprinosa i revizorska izvješća. Osim toga, Skupština razmatra izvješća o radu Ureda, Suda i Upravnog odbora Fondacija za žrtve.

Skupština je zadužena i za izbor, između ostalog, sudaca, tužitelja i zamjenika tužitelja. Skupština može tajnim glasanjem odlučiti i o razrješenju suca, tužitelja ili zamjenika tužitelja.

Podsticanje saradnje, komplementarnosti i univerzalnosti

Otkako je Rimski statut stupio na snagu 2002. godine, Međunarodni krivični sud kontinuirano radi na podsticanju saradnje, komplementarnosti i univerzalnosti, kao ključnih komponenti za učinkovito funkcioniranje pravnog sistema Rimskog statuta.

Sud je to učinio na različite načine, uključujući organizaciju seminara i kongresa o regionalnoj saradnji na visokom nivou ili sudjelovanje u njima, tehničkih događaja za poboljšanje saradnje i događaja s fokusom na pravnu struku. Koristeći sredstva Europske komisije i drugih donatora, poput Organizacije Internationale de la Francophonie²⁶ i pojedinačnih država stranaka, Sud je uspio izgraditi podršku,

²⁶ Globalna organizacija naroda francuskog govornog područja, mreža privatnih i javnih organizacija koje promiču ravnopravne veze među zemalja u kojima je Francuski ili Belgijski narod odigrao značajnu povjesnu, kulturnu, vojnu ili političku ulogu.

povećati svijest te proširiti i ojačati svoje strateške, operativne i pravosudne mreže. Do danas je Sud organizirao više od 50 događaja i okupio preko 1.000 vanjskih učesnika iz više od 90 država stranaka i nedržava potpisnica Rimskog statuta, uz više od 40 međunarodnih i regionalnih organizacija, nacionalnih advokatskih kancelarija i organizacija civilnog društva.

Centralna Afrička Republika

Bez obzira na to koliko su žrtve udaljene od suda, MKS djeluje kao produžetak javne galerije u sudnici. Zašto to rade? Ljudi koji su najviše pogođeni zločinima imaju pravo razumjeti, sudjelovati i imati osjećaj vlasništva nad pravosudnim procesom. Sud direktno surađuje s tim zajednicama, na lokalnim jezicima. Razgovorom, razmjenjivanjem mišljenja, rješavaju probleme i ljudima pružaju informacije kako bi razumjeli tok svih faza sudskog postupka.²⁷ Također, pružiti pomoć žrtvama tokom i nakon sudskog procesa.

Iako je Fondacija za žrtve odvojena od Suda, osnovala ju je 2004. Skupština država stranaka, u skladu s člankom 79. Rimskog statuta. Misija Fonda je podupirati i provoditi programe koji se bave štetama koje proizlaze iz genocida, zločina čovječnosti, ratnih zločina i agresije. Kako bi ostvario ovu misiju, TFV ima dvostruki mandat: (i) provoditi sudski naložene reparacije i (ii) pružati fizičku, psihološku i materijalnu podršku žrtvama i njihovim obiteljima. Pomažući žrtvama da se vrate dostojanstvenom i doprinosljivom životu unutar svojih zajednica, TFV pridonosi ostvarenju održivog i dugotrajnog mira promicanjem restorativne pravde i pomirenja.²⁸

Članak 4.

PRAVNI STATUS I OVLASTI SUDA

(1) Sud ima međunarodnu pravnu osobnost. Sud ima pravnu sposobnost koja mu je nužna za obavljanje njegovih dužnosti i za ispunjenje njegove svrhe.

(2) U skladu sa Statutom, Sud može svoje dužnosti i ovlasti izvršavati na teritoriji svake države stranke te, na temelju posebnog sporazuma, na teritoriju neke druge države.

²⁷ Ibidem,

²⁸ Više na: <https://www.icc-cpi.int/> pristupljeno 20.10.2023.

Član 5.

Sud je nadležan za vođenje krivičnog postupka povodom najtežih krivičnih dela, koja su za takva proglašena od strane celokupne međunarodne zajednice. U skladu sa Statutom, Sud je nadležan u pogledu sledećih krivičnih dela: a) Krivično delo genocida; b) Krivična dela regulisana kao "zločini protiv čovečnosti"; c) Krivična dela regulisana kao "ratni zločini"; d) Agresija. 2. Sud je nadležan za krivično delo agresije nakon što se propisima donetim u smislu čl. 121. i 123, ustanove elementi bića ovog krivičnog dela, i tako ispune prethodni uslovi za ustanovljenje nadležnosti Suda. Ti propisi moraju biti u skladu sa odgovarajućim odredbama Povelje Ujedinjenih nacija.²⁹

Ključne institucije s kojima MKS saraduje

Međunarodni krivični sud saraduje s različitim međunarodnim institucijama s ciljem ostvarivanja vlastitih ciljeva i osiguranja sprovođenja pravde za najteže međunarodne zločine.

MKS može dobiti nadležnost za slučajeve ako ih uputi Vijeće sigurnosti UN. Ovo je jedan od načina kako se može pokrenuti istraga protiv državnih čelnika ili dužnosnika koji su počinili međunarodne zločine. Vijeće sigurnosti UN-a

Međunarodni sud pravde

Međunarodno sud pravde (ICJ) i MKS mogu surađivati u slučajevima koji se odnose na međunarodno pravo i ljudska prava. ICJ je nadležan za rješavanje pravnih sporova između država, dok je MKS specijaliziran za procesuiranje pojedinaca za međunarodne zločine.

Međunarodni sud za ljudska prava

MKS može surađivati s regionalnim sudovima za ljudska prava poput Evropskog suda za ljudska prava i Interameričkog suda za ljudska prava u slučajevima koji se preklapaju s njihovim nadležnostima.

Međunarodni Crveni križ i druge humanitarne organizacije

MKS može surađivati s međunarodnim humanitarnim organizacijama u vezi s pravilima sukoba, zaštitom žrtava i drugim pitanjima od interesa za pravdu i ljudska prava.

²⁹ Statut Međunarodnog krivičnog suda, član. 5

Države članice MKS

Države članice MKS-a su ključni partneri u sprovođenju pravde. One imaju obavezu saradivati s MKS-om u istrazi i procesuiranju osumnjičenih za međunarodne zločine.

Međunarodne organizacije i Agencije UN-a

MKS može saradivati s različitim agencijama i programima UN-a koji se bave ljudskim pravima, pravdom i sigurnošću.

Nacionalni krivični sudovi

MKS može suradivati s nacionalnim krivičnim sudovima, posebno u slučajevima gdje je država članica voljna ili sposobna provesti postupak pred vlastitim sudom.

Ova lista nije konačna i saradnja MKS-a s različitim institucijama može varirati ovisno o specifičnim slučajevima i okolnostima. Važno je naglasiti da je saradnja ključna za učinkovito sprovođenje pravde u slučajevima međunarodnih zločina.

Uloga međunarodnog krivičnog suda u zaštiti ljudskih prava

Prvi član Univerzalne deklaracije o pravima čovjeka, koju je Generalna skupština Ujedinjenih naroda usvojila 10. decembra 1948. godine, glasi: Sva ljudska bića rađaju se slobodna i jednaka u dostojanstvu i pravima. Ona su obdarena razumom i sviješću i treba da jedni prema drugima postupaju u duhu bratstva. Polazni osnov Univerzalne deklaracije je da svaka osoba svuda i u svako doba ima pravo na cijeli niz ljudskih prava, te da ljudska prava pripadaju jednako svima bez diskriminacije po bilo kom osnovu i vežu nas zajedno kao globalnu zajednicu s istim vrijednostima i idealima.

Upravo zbog te svoje univerzalnosti i vrijednosti koje proklamira, dan usvajanja Univerzalne deklaracije je prihvaćen kao Međunarodni dan ljudskih prava koji obilježava i Ustavni sud Bosne i Hercegovine, a koji je, vršeći svoje ustavne nadležnosti, postao sinonim za zaštitu ljudskih prava u Bosni i Hercegovini. Univerzalna deklaracija je poslužila kao osnova za kasnije donošenje niza drugih međunarodnih dokumenata, pa i same Evropske konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Evropska konvencija) koju Ustavni sud svakodnevno primjenjuje u svom radu kroz svoju apelacionu, ali i kroz normativnu (apstraktnu) nadležnost, postajući na taj način veoma važan faktor u podizanju svijesti o poštovanju i zaštiti ljudskih prava u Bosni i Hercegovini.

Međunarodno pravo ljudskih prava (International Human Rights Law IHRL) prema definiciji Thomasa Burgenthala jeste pravo koje se bavi zaštitom pojedinaca i grupa od akata vlada koje krše njihova međunarodno zajamčena prava, kao i unaprjeđivanje tih prava.³⁰

Pregled stalnih međunarodnih sudskih organa. Svi međunarodni sudovi se mogu svrstati u dvije široke skupine.

Sudovi za rješavanje svih vrsta međunarodnih sporova. Prvi takav sud bio je Centralnoamerički sud, koji je osnovan Konvencijom iz 1907. Stranke konvencije i članice suda bile su sve države Srednje Amerike, osim Paname. Stalni sud međunarodne pravde osnovan je 1920., na osnovu čl.14 Pakta Lige naroda. Djelovao je između 1922. i njemačkog okupiranja Holandije 1940. Formalno je dokinut 1946., kad je raspuštena i Liga naroda. Međunarodni sud u Hagu osnovan je Poveljom UN iz 1945. Statut tog Suda je sastavni dio Povelje.

Nakon Drugoga svjetskog rata osnovano je međunarodnim ugovorima više stalnih međunarodnih sudova

³⁰ Seizović, Z., *Međunarodno humanitarno pravo*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2016, str. 115.

sa specijaliziranom nadležnošću. Po pravilu su ta sudbena tijela otvorena samo državama strankama tih ugovora ili fizičkim i pravnim osobama iz tih država stranaka. Glavni izvor prava koje ti sudovi primjenjuju, iako ne i jedini, jesu ugovori kojima su osnovani.

Europski sud za ljudska prava sa sjedištem u Strasbourgu, u Francuskoj, osnovan je Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda iz 1950., sklopljenom u okviru Vijeća Evrope. Uz Sud je djelovala i Komisija za ljudska prava, koja je dokinuta stupanjem na snagu Protokola br. 11. na Evropsku konvenciju, početkom 1999. Uz tu Konvenciju Sud primjenjuje i naknadno usvojene protokole koji s njome čine cjelinu te svoje vlastite presedane. Međuamerički sud za ljudska prava sa sjedištem u San Joseu u Kostariki, osnovan je Američkom konvencijom za ljudska prava iz 1969. Uz taj Sud djeluje i Međuamerička komisija za ljudska prava.

Afrički sud za ljudska prava i prava naroda. Osnovan je tek Protokolom iz Ougadougoua iz 1998., ali je počeo djelovati 2006. Kako je navedeno, taj je Sud spojen sa Sudom Afričke unije. On ima parničnu i savjetodavnu nadležnost. Postupak pred njime mogu pokrenuti: Afrička komisija za ljudska prava, države članice Ustavna akta Unije te afričke međuvladine organizacije. Pojedinci i nevladine organizacije ne mogu se pojaviti pred Sudom, osim ako njihova država odluči pokrenuti postupak. Sud može pokušati mirenje između strana, kako je to nekoć bilo pred Komisijom i Sudom Vijeća Evrope.

d. Sud Evropskih zajednica prvobitno je bio osnovan kao Sud Evropske zajednice za ugljen i čelik 1951. Sjedište mu je u Luksemburgu. Taj je Sud glavno sudbeno tijelo današnje Evropske unije, koja ima obilježja nadnacionalne organizacije. Objedinjuje mnogobrojne sudbene funkcije u toj Uniji. Među ostalim, može rješavati i sporove između država članica Unije. Međunarodni tribunal zapravo mora sa sjedištem u Hamburgu predviđenoje Konvencijom UN-a o pravu mora iz 1982., a ustanovljenje 1996. godine.³¹

³¹ Degan, Vladimir Đ., Međunarodno pravo, drugo savremeno izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta Rijeci, Rijeka, 2006., str. 25.

Rat i druge vrste oružanih sukoba

Rat se može posmatrati i izučavati iz različitih aspekata, povijesnog, pravnog, sociološkog, antropološkog, etičkog, filozofskog, vojnog, političkog i dr. Von Klauzevitz ga je definirao jezgrovito, ali izuzetno precizno kao nastavak politike drugim (nasilnim) sredstvima.

Međunarodno pravo koje je bilo na snazi do perioda neposredno poslije Drugog svjetskog rata, dijelilo je sve oružane sukobe na tri vrste:

- (1) rat,
- (2) upotreba oružane sile koja ne dovodi do rata i
- (3) građanski rat.

Rat je sukob organiziranih političkih subjekata u kojem se vrši organizirani oblik nasilja (oružana borba posredstvom oružane sile) i izraz je volje bar jedne od zaraćenih strana – u tom smislu, afirmirano je bilo stanovište da ukoliko bi se radilo o ratu, bar jedna strana u sukobu mora imati namjeru ratovanja (*animus belligerendi*).³²

Kao poseban odnos strana koje se nalaze u stanju oružanog sukoba, rat je uređen ugovornim pravilima kao i običajnim pravilima međunarodnog prava. Vijekovima je rat smatran jednim od kvalifikativa državne suverenosti i kao takav legitimno sredstvo međunarodne politike. Sam čin početka rata bio je određen posebnom formom: bezuvjetna ili uvjetna objava (*ultimatum*), upućene protivničkoj državi i svim trećim državama. Treće države koje u konkretnom sukobu nisu imale jasno određenu poziciju - nisu se svrstale uz neku od zaraćenih strana, imale su prava i dužnosti neutralaca. Drugi oružani sukobi mogli bi se podijeliti na nekoliko vrsta.

Upotreba oružane sile koja ne dovodi do rata i ratnog stanja, ne bi mogla niti dovesti ni do neutralnosti trećih država u odnosu na konkretan sukob. Ova kategorija obuhvatala je sukobe koji nisu bili priznati ni od jedne strane u sukobu, zatim bi se tu svrstali slučajevi oružanih represalija, akti samoodbrane koji nisu doveli do ratnog stanja, te različite vrste specifičnih oružanih intervencija, kao npr. mirna blokada dijela obale druge države i dr.

Građanski rat se vodi unutar granica jedne države i to bi bila njegova glavna karakteristika koja ga odvađa od međunarodnog oružanog sukoba i internacionaliziranog oružanog sukoba. Ovakav sukob vodi se na teritoriji jedne države u pravilu se ne tiče trećih subjekata - stranih država.

³² Seizović, Zarije, Međunarodno humanitarno pravo, Dobra knjiga, Sarajevo, 2016, str. 38.

Ženevske konvencije iz 1949. i Protokoli iz 1977. godine prave razliku između četiri vrste sukoba:

- 1) međunarodni oružani sukobi,
- 2) nemeđunarodni (unutarnji, građanski) oružani sukobi,
- 3) unutarnji nemiri i zategnutosti i
- 4) miješanje Vijeća sigurnosti UN-a u oružani sukob.

U međunarodne oružane sukobe (International armed conflicts) ubrajaju se svi slučajevi objavljenog rata, svaki drugi sukob između dvije ili više država strana ugovornica Ženevskih konvencija, kao i svi slučajevi okupacije dijela ili cijele teritorije neke države, čak i ako ta okupacija ne bi izazvala bilo kakav otpor. Protokol I iz 1977. god. u međunarodne oružane sukobe uključuje i one sukobe u kojima se narodi bore protiv dominacije 40

Međunarodno humanitarno pravo strane kolonijalne sile, strane okupacije, kao i one u kojima se narodi bore protiv rasističkih režima, a temeljem prava naroda na samoodređenje.41

Nemeđunarodni (unutarnji, građanski) oružani sukobi (*internal armed conflicts*) su oni koji se vode na području jedne države. U ovu kategoriju ne bi spadali oni koji se vode kao rezultat vršenja prava naroda na samoodređenje. U unutarnjim sukobima se primjenjuju pravila iz zajedničkog člana 3. Ženevskih konvencija, te pravila iz Protokola II iz 1977.42

Unutarnji nemiri i tenzije (internal disturbances and tensions). Protokol II iz 1977. određuje da se on neće primjenjivati na situacije unutarnjih nemira i tenzija, kao što su različite vrste internih pobuna, neorganizirani, sporadični akti nasilja i ostali akti slične prirode, jer se u ovim situacijama ne radi o oružanim sukobima. Osim organa legitimne državne vlasti (Government forces) koja bi se mogla smatrati jednom stranom u sukobu, u ovakvim situacijama se ne može precizno odrediti druga strana u sukobu koja se nije organizirala.43

Miješanje Vijeća sigurnosti UN-a u međunarodni ili nemeđunarodni oružani sukob (interference of the UN Security Council into an international or internal armed conflict). Ako Vijeće sigurnosti ili neki vojni savez uz njegovu suglasnost ili odobrenje, poduzme oružanu akciju u nekom oružanom sukobu, oružane snage UN-a ili međunarodne organizacije su dužne da u svim situacijama poštuju sva pravila međunarodnog humanitarnog prava. Čak i u operacijama protiv države koja je izvela akt agresije, uvijek obje strane u sukobu moraju poštivati ista pravna pravila i ograničenja, bez obzira što, u toj situaciji, jedna strana čini međunarodni zločin agresije, a druga se od njega brani vršenjem svog legitimnog prava

na individualnu i/ili kolektivnu samoodbranu. Kvalifikacija nekog oružanog sukoba i primjena odgovarajućih pravnih pravila na njega zavise od toga da li je Vijeće sigurnosti poduzelo mjere u cilju izvršavanja svoje prvenstvene odgovornosti za održavanje mira i sigurnosti ili nije.³³

(Seizović,2016: 39-40)

IZVORI RATNOG I HUMANITARNOG PRAVA

U Ženevi su 12.08.1949.godine usvojene i potpisane 4 konvencije iz oblasti međunarodnog humanitarnog

prava:

1. Konvencija za poboljšanje položaja ranjenika i bolesnika u oružanim snagama u ratu;
2. Konvencija za poboljšanje položaja ranjenika, bolesnika i brodolomaca oružanih snaga na moru;
3. Konvencija o postupanju sa ratnim zarobljenicima;
4. Konvencija o zaštiti građanskih lica u vrijeme rata.

Dva dopunska protokola usvojena su 1977. godine:

- Protokol I, o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba;
- Protokol II, o zaštiti žrtava nemeđunarodnih oružanih sukoba.

Odgovor MKS za dešavanja na prostoru Ukrajine

Podsjećam sve strane koje vode neprijateljstva na teritoriji Ukrajine da u skladu sa deklaracijom podnesenom 8. septembra 2015., prihvatajući nadležnost Međunarodnog krivičnog suda, ured tužitelja može vršiti svoju nadležnost i istraživati bilo koju djelo genocida, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin počinjen na teritoriji Ukrajine od 20. februara 2014. nadalje.

Svako lice koje počini takve zločine, uključujući naređivanje, podsticanje ili doprinoseći na drugi način počinjenju ovih zločina, može biti krivično gonjeno pred Sudom, uz puno poštovanje principa komplementarnosti. Imperativ je da sve strane u sukobu poštuju svoje obaveze prema međunarodnom humanitarnom pravu.

Ured tužitelja primio je više upita o amandmanima na Rimski statut u vezi sa zločinom agresije, koji je stupio na snagu 2018. godine, i primjeni tih izmjena na sadašnju situaciju. S obzirom na to da ni Ukrajina ni Ruska Federacija nisu države potpisnice Rimskog statuta, Sud u ovoj situaciji ne može vršiti nadležnost nad ovim navodnim zločinom.

³³ Seizović, Z., *Međunarodno humanitarno pravo*, Dobra knjiga, Sarajevo, 2016, str. 39-40.

Šta je poenta međunarodnog prava? Koja je svrha Međunarodnog krivičnog suda? Koja je svrha svih ovih konvencija? Koja je svrha svega kada ljudi pate u toliko dijelova svijeta?

Pa ipak, u tom trenutku inače očajja, mislim da se događa nešto jedinstveno. Očigledna je spoznaja da vladavina prava nije pasivni posmatrač, već kao suštinski dio, suštinska kopča koja nas drži zajedno.

Ured tužitelja primio je upućivanje na situaciju u Ukrajini od 39 država članica MKS-a, čime je omogućeno da se otvori istraga i počne sa prikupljanjem dokaza.

Dodatne dvije države, Japan i Sjeverna Makedonija, uputile su situaciju u Ukrajini, čime je ukupan broj država koje su uputile 41.

Međunarodne krivične istrage zahtijevaju angažman svih onih koji mogu posjedovati informacije relevantne za naš rad. Svjedoci, preživjeli i pogođene zajednice posebno moraju biti ovlaštene da aktivno doprinose našim istragama.

Događaji na prostoru Ukrajine zahtijevaju da se naglasi da se svi koji su uključeni u ovaj sukob moraju striktno pridržavati važećih pravila međunarodnog humanitarnog prava.

Napadi namjerno usmjereni protiv civilnog stanovništva: to je zločin. Napadi namjerno usmjereni na civilne objekte: to je zločin.

Strogo se pozivaju strane u sukobu da izbjegavaju upotrebu teškog eksplozivnog oružja u naseljenim područjima.

Ne postoji pravno opravdanje, nema izgovora za napade koji su neselektivni, ili koji su nesrazmjerni po svojim efektima na civilno stanovništvo.

Od Visokog komesara za ljudska prava čuli smo o principima proporcionalnosti, principima razlikovanja, vrstama oružja, municije i događajima koji su u javnom prostoru diskusije. Nije u pitanju nesporazum ili zabuna oko zakona. Zakon se mora primijeniti ako želimo da nastavimo ići naprijed kao vrsta, kao zajednice, kao civilizacija i kao države. Koristim priliku da zaista pozovem oboje da zahvalim ili cijenim izjavu Ukrajine prema članu 12 (3) Rimskog statuta, jer je to jedini razlog zašto imamo nadležnost. I takođe da pozovemo Ukrajinu, uz svu dužnu pažnju, da donese neophodan zakon o saradnji kako bi obaveze koje su proizašle iz 12(3) deklaracije mogle biti pravilno sprovedene. Istovremeno, potrebno je mobilizirati zakon i poslati ga u bitku, na strani čovječanstva da zaštiti, da sačuva, da zaštiti ljude koji su djeca, koji su žene i koji su muškarci, koji imaju određena osnovna prava.

Tužitelj Međunarodnog krivičnog suda Karim A.A. Khan KC, posjetio je dva puta Ukrajinu, u Lavovu

i u Kijevu. Bio je u Buči i Borodjanki. Njegov tim su uglavnom bili forenzičari, advokati i istražitelji. Zbog naše odgovornosti, zbog naših međunarodnopravnih obaveza, zbog humanosti u cjelini i principa Povelje UN-a u čijoj zgradi sjedimo, radimo sa više promišljenosti, više iskrenosti, više efektivnosti i pokušavamo da izgradimo poverenje jer poverenje se može izgraditi čak i na bojnopolju.

Slike koje gledamo na TV ekranima nisu lažne. U svoj posjeti vidio je izbjeglice, uglavnom žene i djecu, karavan ljudi sa plastičnim vrećama kako pješke prelazi u Poljsku. Vidio je pojedince u Borodjanki potpuno neskrupirani kako hodaju okolo bez ikakvog nadzora, okruženi, sjede oko pocrnjele stoke na vrlo, vrlo niskim temperaturama, jer to je njihovo trenutno postojanje. I naravno, vreće za tijela i druge dokaze o ubistvima, i moramo saznati kako su ljudi umrli i ko je to učinio i onda insistirati na odgovornosti.

Treba uložiti sve moguće napore kako bi se osiguralo da vođenje neprijateljstava ne dovede do kršenja međunarodnog humanitarnog prava i da civili budu zaštićeni od posljedica sukoba.

Ako su napadi namjerno usmjereni protiv civilnog stanovništva: to je zločin koji će Ured istražiti i krivično goniti. Ako su napadi namjerno usmjereni na civilne objekte, uključujući bolnice: to je zločin koji Ured može istražiti i krivično goniti.

Njegova posjeta Ukrajini je također naglasila značajan zadatak s kojim se suočavamo u osiguravanju da se cijeli niz dokumentarnih, digitalnih, forenzičkih i svjedočanskih dokaza koristi kao dio naše istrage.

Velika neizvjesnost za stanovništvo Ukrajine i narod cijelog regiona. Ured tužitelja odgovorio na ovaj kolektivni poziv država članica na akciju bez presedana. Istražni tim koji je boravio u regiji već je započeo aktivnosti prikupljanja dokaza. Također, angažovan je sa svim relevantnim akterima i stranama u sukobu u cilju jačanja kanala za prikupljanje relevantnih informacija i podsticanja koordinisanog djelovanja prema našem zajedničkom cilju obezbjeđivanja odgovornosti za zločine koji spadaju u nadležnost MKS.

Kolektivna podrška svih država potpisnica i šire međunarodne zajednice će takođe i dalje biti od suštinskog značaja dok se njegov Ured kreće da ubrza svoj rad u svim svojim istragama. U tom cilju, upućuje se poziv svim državama članicama da pruže pomoć njegovoj kancelariji, uključujući dobrovoljne finansijske priloge i obezbjeđivanje nacionalnih stručnjaka na osnovu razmjene. Ovo će biti

od suštinskog značaja za rješavanje hitnih potreba njegove kancelarije za resurse i za omogućavanje da se efikasno pozabavi svim situacijama koje su trenutno pod istragom ili suđenjem.

Istražni tim nastavlja svoj rad na terenu, pomno prati duboko zabrinjavajuća dešavanja u neprijateljstvima. Napominju da trenutačna dešavanja zahtjevaju da se svi koji su uključeni u ovaj sukob moraju striktno pridržavati važećih pravila međunarodnog humanitarnog prava.

Ako su napadi namjerno usmjereni protiv civilnog stanovništva: to je zločin. Ako su napadi namjerno usmjereni na civilne objekte: to je zločin. Snažno pozivaju strane u sukobu da izbjegavaju upotrebu teškog eksplozivnog oružja u naseljenim područjima.

Ne postoji pravno opravdanje, nema izgovora za napade koji su neselektivni, ili koji su nesrazmjerni po svojim efektima na civilno stanovništvo.

Njegov Ured će nastaviti svoj rad na situaciji u Ukrajini i nastojat će dalje produbiti svoj angažman sa svim akterima u ostvarivanju zajedničkog cilja i osiguravanju odgovornosti za međunarodne zločine.

Važno je napomenuti da sve strane koje vode neprijateljstva na teritoriji Ukrajine u skladu sa deklaracijom podnesenom 8. septembra 2015., prihvatajući nadležnost Međunarodnog krivičnog suda, njegova kancelarija može vršiti svoju nadležnost i istraživati bilo koju djelo genocida, zločin protiv čovječnosti ili ratni zločin počinjen na teritoriji Ukrajine od 20. februara 2014. nadalje.

Svako lice koje počini takve zločine, uključujući naređivanje, podsticanje ili doprinoseći na drugi način počinjenju ovih zločina, može biti krivično gonjeno pred Sudom, uz puno poštovanje principa komplementarnosti. Imperativ je da sve strane u sukobu poštuju svoje obaveze prema međunarodnom humanitarnom pravu.

Njegov Ured je također primio više upita o amandmanima na Rimski statut u vezi sa zločinom agresije, koji je stupio na snagu 2018. godine, i primjeni tih izmjena na sadašnju situaciju. S obzirom da ni Ukrajina ni Ruska Federacija nisu države potpisnice Rimskog statuta, Sud u ovoj situaciji ne može vršiti nadležnost nad ovim navodnim zločinom.

Njegova kancelarija će nastaviti da pomno prati situaciju u Ukrajini. U nezavisnom i nepristrasnom

vršenju svog mandata, Kancelarija ostaje u potpunosti posvećena sprečavanju zločina zločina i osiguravanju da svako ko je odgovoran za takve zločine bude pozvan na odgovornost.

Posljedice s kojima se suočava cijeli svijet zbog rata u Ukrajini

Rusko-ukrajinski odnosi su bili složeni i obilježeni nizom političkih i sigurnosnih pitanja. Rusija i Ukrajina dijele zajedničku historiju unutar Sovjetskog Saveza. Međutim, stvaranje neovisne Ukrajine 1991. godine nakon raspada Sovjetskog Saveza, težnje za nezavisnošću i formiranje vlastite identitetske putanje, stvorili su određene napetosti.

Rusija je tradicionalno bila glavni dobavljač plina za Ukrajinu i Evropu. Energetski sporovi, uključujući prekide isporuke plina, često su izbijali zbog nesuglasica oko cijena i plaćanja.

2014. godine, Rusija je anektirala Krim, pokrajinu koja se prethodno smatrala dijelom Ukrajine. Ova aneksija izazvala je ozbiljne međunarodne osude i dovela do uvođenja sankcija protiv Rusije.

Nakon aneksije Krima, sukobi su izbili na istoku Ukrajine, gdje su proruski separatisti preuzeli kontrolu nad određenim dijelovima regija Donetsk i Lugansk. Ovi sukobi doveli su do velikih ljudskih gubitaka i humanitarnih problema.

Uprkos naponima za normalizaciju odnosa, poput mirovnih pregovora i primirja, situacija u istočnoj Ukrajini, ostala je napeta. Međunarodne diplomatske inicijative, uključujući pregovore u Minsku, imale su ograničen uspjeh.

Rusija je 2021. započela gomilanje vojnih snaga duž svoje granice s Ukrajinom. Predsjednik Rusije, Vladimir Putin, iznio je ruske iredentističke stavove i doveo u pitanje pravo Ukrajine na državnost. Također, Rusija je tvrdila da u Ukrajini prednjače neonacisti koji progone rusku manjinu. Putin je dodatno izjavio da je NATO ugrozio sigurnost Rusije svojim širenjem na istok Evrope, što je NATO opovrgnuo. Ruski predsjednik zahtijevao je da se Ukrajini zabrani pridruživanje alijansi.

Rusija je 21. februara 2022. priznala samoprogllašene republike Donjeck i Lugansk koje su pod rukovodstvom proruskih separatista i koje trenutno nije priznala nijedna druga država.

22. februara 2022. Vijeće Ruske Federacije odobrilo je korištenje vojne sile van zemlje, te su ruske trupe ušle na teritorije potonjih "republika". Dana 24. februara, Putin je najavio "specijalnu vojnu operaciju" radi "demilitarizacije i denacifikacije Ukrajine", nakon čega je uslijedila velika kopnena invazija. Volodimir Zelenski, ukrajinski predsjednik, odgovorio je općom mobilizacijom, prekidom bilateralnih odnosa s Rusijom i proglašenjem vanrednog stanja.

Posljedice

Veliki broj izbjeglica - od ruske invazije na Ukrajinu oko 6,8 miliona stanovnika napustilo je svoju zemlju. Uz to je najmanje 7,7 miliona ljudi interno raseljeno.

Energetska sigurnost - EU ovisi o Ruskih energentima. Rusija je najveći svjetski izvoznik prirodnog plina, drugi po veličini izvoznik sirove nafte i treći po veličini svjetski izvoznik ugljena.

Inflacija i porast cijena - samim nedostatkom proizvoda njegova vrijedost se povećava što dovodi do porasta cijena i inflacije.

Problem izvoza hrane - Ukrajina je jedan od najvećih proizvođača hrane : suncokretovo ulje, pšenica i kukuruz.

MKS: Ukrajina je mjesto zločina

U jeku invazije dok se nastavlja ofanziva na Mariupolj, glavni tužilac MKS posjetio je Buču, u blizini Kijeva. Ukrajina je postala istinsko “mjesto zločina” gdje su pronađena stotine tijela ubijenih građana. Žrtve su mučene, ubijane, a potom spaljene.³⁴

Ocijenivši da je čitava “Ukrajina mjesto zločina”, Khan je dodao da se tim forenzičara Međunarodnog krivičnog suda priprema za istraživanje kako bi se dokazala istina.

Brojni svjetski lideri rekli su da su u Buči počinjeni ratni zločini, a američki predsjednik Joe Biden rekao je da se u Ukrajini dešava genocid. Kanadski premijer Justin Trudeau u je također prvi put spomenuo termin “genocid” u Ukrajini.³⁵

Međunarodni krivični sud izdao nalog za hapšenje Putina

Na temelju dokaza koje je prikupio i analizirao Ured tužioca Karima A. A. Khana KC o izdavanju naloga za hapšenje predsjednika Vladimira Putina i gospođe Marije Lvove-Belove u skladu sa svojim neovisnim istragama, Predraspravno vijeće je potvrdilo da postoje razumni razlozi za vjerovanje da predsjednik Putin i gospođa Lvova-Belova snose krivičnu odgovornost za nezakonitu deportaciju i transfer ukrajinskih djecu iz okupiranih područja Ukrajine u Rusku Federaciju, suprotno članku 8(2)(a)(vii) i članku 8(2)(b)(viii) Rimskog statuta.

Ured tužioca tvrdi da ova djela, među ostalim, pokazuju namjeru da se ta djeca trajno udalje iz vlastite zemlje. U vrijeme ovih deportacija, ukrajinska djeca su bila zaštićene osobe prema Četvrtoj ženevskoj konvenciji.

IV Ženevska konvencija

Član 49. Zabrana deportacije, preseljenja i evakuacije

Prinudna preseljavanja, masovna ili pojedinačna, kao i progonstva zaštićenih lica izvan okupirane teritorije na teritoriji okupacijske sile ili na teritoriji koje bilo druge države, okupirane ili ne, zabranjena su, bez obzira na razlog.

Ipak, okupacijska sila može da pristupi potpunoj ili djelimičnoj evakuaciji određene okupirane oblasti ako to zahtijevaju bezbjednost stanovništva ili imperativni vojni razlozi. Takve evakuacije mogu sobom da povuku preseljenje zaštićenih lica samo u unutrašnjost okupirane teritorije, izuzev u slučaju

³⁴ <https://balkans.aljazeera.net/news/world/2022/4/14/icc-ukrajina-je-mjesto-zlocina>, pristupljeno 02.09.2023.

³⁵ ibidem.

materijalne nemogućnosti. Stanovništvo koje je na taj način evakuirano, mora biti vraćeno u svoje domove čim neprijateljstva na tome području prestanu.

Pristupajući tim preseljenjima ili tim evakuacijama, okupirajuća sila je dužna pobrinuti se, u najvećoj mogućoj mjeri, da zaštićena lica budu pristojno smještena, da se preseljenja izvrše pod zadovoljavajućim uslovima u pogledu zdravlja, higijene, bezbjednosti i ishrane, kao i da članovi jedne iste porodice ne budu odvajani jedni od drugih.

Sila zaštitnica treba se obavijestiti o preseljenjima i evakuacijama čim do njih dođe. Okupirajuća Sila ne smije da zadržava zaštićena lica u oblasti koja je naročito izložena ratnim opasnostima, osim ako to zahtijeva bezbjednost stanovništva ili imperativni vojni razlozi. Okupacijska Sila ne smije da pristupi deportovanju niti preseljenju izvjesnog dijela svog sopstvenog građanskog stanovništva na teritoriji koju je okupirala.

Ukrajina je mjesto zločina koje obuhvaća složen i širok raspon navodnih međunarodnih zločina.³⁶ Rusija je odbacila odluku MKS-a, navodeći da Moskva ne priznaje jurisdikciju i smatra da su odluke MKS-a ništavne i nevažeće.

Saradnja MKS sa Evropskom unijom (u daljem tekstu EU)

EU ima zajedničke ciljeve u promicanju međunarodne pravde, ljudskih prava i vladavine prava. EU pruža političku i finansijsku podršku radu suda, posebno u slučajevima koji su u interesu EU-a i njenih članica.

Države članice EU-a obavezuju se saradivati s MKS-om u skladu s međunarodnim pravom. To uključuje izručenje osumnjičenih, dijeljenje informacija i svaku drugu vrstu saradnje koja je potrebna za rad suda.

EU može raditi na zajedničkim inicijativama s MKS-om kako bi ojačala međunarodnu pravdu i promovirala vladavinu prava na globalnoj razini. Ovo može uključivati zajedničke deklaracije, akcije i politike.

MKS ima Ured za vezu s Ujedinjenim nacijama u New Yorku i sedam kancelarija za prisustvo na terenu/države: Kinshasa i Bunia (Demokratska Republika Kongo, „DRC“); Kampala (Uganda); Bangui (Centralnoafrička Republika, „CAR“); Abidjan (Obala Slonovače); Tbilisi (Gruzija); i Bamako (Mali).

Prisustvo MKS-a na terenu/kancelarije u zemljama su od suštinskog značaja za razvoj i održavanje

³⁶ <https://www.icc-cpi.int/news/statement-prosecutor-karim-khan-cc-issuance-arrest-warrants-against-president-vladimir-putin> pristupljeno 05.09.2023.

odnosa saradnje sa ključnim zainteresovanim stranama u situacionim zemljama i za podršku mandatu Suda i rezultirajućim aktivnostima u tim zemljama.

Mjere ograničavanja EU-a protiv Rusije zbog Ukrajine

EU je uvela niz mjera ograničavanja protiv Rusije, uključujući pojedinačne sankcije, gospodarske, ekonomske sankcije i diplomatske mjere.

➤ Sankcije protiv Rusije

EU od marta 2014. postepeno uvodi mjere ograničavanja protiv Rusije kao odgovor na: nezakonito pripojenje Krima, ruski agresivni rat protiv Ukrajine, nezakonito pripojenje ukrajinskih regija Donecka, Luhanska, Zaporizje i Hersona. Svrha je tih mjera oslabiti ekonomsku osnovu Rusije, lišiti je ključnih tehnologija i tržišta te time znatno ograničiti njezinu sposobnost ratovanja.

EU je donio i sankcije protiv: Bjelarusije zbog njegova sudjelovanja u invaziji na Ukrajinu, Irana, u vezi s proizvodnjom i isporukom bespilotnih letjelica.

Mjere ograničavanja protiv pojedinačnih osoba i subjekata

➤ Zamrzavanje imovine ili ograničenja putovanja

Mjere ograničavanja EU-a u odnosu na djelovanja kojima se podrivaju ili ugrožavaju teritorijalna cjelovitost, suverenitet i nezavisnost Ukrajine sada se primjenjuju na ukupno gotovo 1.800 osoba i subjekata. Popis osoba i subjekata na koje se sankcije primjenjuju stalno se preispituje, a Vijeće ga redovno produžava.

Sankcijama su obuhvaćeni: Vladimir Putin, Sergej Lavrov, Viktor i Oleksandr Janukovič, zastupnici u ruskoj Državnoj dumi, članovi Vijeća za nacionalnu sigurnost, ministri, guverneri i lokalni političari, visoki dužnosnici i vojno osoblje, zapovjednici skupine Wagner, poduzetnici i oligarsi, proruski i antiukrajinski širitelji propagande.

Popis obuhvaća i pojedince koji su odgovorni za ili uključeni u sljedeće: najteže zločine počinjene u Buči i Mariupolju, raketne napade na civile i kritičnu infrastrukturu, deportacije i prisilna posvojenja

ukrajinske djece, novačenje sirijskih plaćenika za borbu u Ukrajini, proizvodnju i isporuku bespilotnih letjelica.

Popis subjekata uključuje: banke i finansijske institucije, poduzeća u vojnom i obrambenom sektoru, poduzeća u sektoru zrakoplovstva, brodogradnje i strojogradnje, oružane snage i paravojne skupine, političke stranke, pokret Sveruska narodna fronta, medijske organizacije odgovorne za propagandu i dezinformacije, grupu Wagner, privatni vojni subjekt sa sjedištem u Rusiji, rusku medijsku organizaciju RIA FAN.

Kako bi se spriječilo izbjegavanje mjera, na popis su uvršteni i neki subjekti pod ruskom kontrolom sa sjedištem na nezakonito pripojenom Krimu ili u Sevastopolju. Mjere su prvi put uvedene u martu 2014., a posljednji su put produžene do 15. septembra 2023.

➤ Zloupotreba ukrajinskih državnih sredstava

Vijeće je u ožujku 2014. odlučilo zamrznuti imovinu osoba odgovornih za zloupotrebu ukrajinskih državnih sredstava. Te su mjere posljednji put produžene u martu 2020., i to do 6. marta 2024.

➤ Ekonomske sankcije

U julu i septembru 2014. Evropska unija uvela je ekonomske sankcije usmjerene na razmjenu s Rusijom u određenim ekonomskim sektorima.

U martu 2015. čelnici i čelnice EU-e odlučili su postojeći režim sankcija uskladiti s potpunom provedbom sporazuma iz Minska, što je bilo planirano za kraj decembra 2015. Budući da se to nije dogodilo, Vijeće je ekonomske sankcije produžilo do 31. jula 2016.³⁷

2016. ekonomske sankcije kontinuirano su produžavane za šest mjeseci, a prije svake odluke o njihovom produženju provedena je procjena provedbe sporazuma iz Minska. Te ekonomske sankcije na snazi su bile do 31. jula 2023. Sankcije su usmjerene na finansijski, trgovinski, energetske, prometni, tehnološki i obrambeni sektor.

³⁷ <https://www.consilium.europa.eu/en/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/> pristupljeno 23.10.2023.

➤ Finansijski sektor

- zabrana pristupa sustavu SWIFT za deset ruskih banaka
- ograničenja sposobnosti Rusije da pristupi tržištima kapitala i finansijskim tržištima EU-a
- zabrana transakcija s Ruskom središnjom bankom
- zabrana isporuke novčanica denominiranih u eurima Rusiji
- zabrana stavljanja na raspolaganje lisnica kriptovalute osobama iz Rusije³⁸

➤ Energetika

- zabrana uvoza nafte i ugljena iz Rusije
- uvođenje gornje granice cijena povezane s pomorskim prijevozom ruske nafte
- zabrana izvoza u Rusiju robe i tehnologije u sektoru rafiniranja nafte
- zabrana novih ulaganja u ruski energetska i rudarska sektora³⁹

➤ Promet

- zatvaranje zračnog prostora EU-a za sve avione u ruskom vlasništvu
- zabrana za ruske prijevoznike u cestovnom prometu
- zabrana za prikolice i poluprikolice registrirane u Rusiji
- zatvaranje luka u EU-u za ruska plovila
- zabrana pomorskog prijevoza ruske nafte u treće zemlje
- zabrana pristupa lukama i prevodnicama u EU-u za plovila koja obavljaju prijenose s broda na brod (sumnja na kršenje sankcija)
- zabrana izvoza u Rusiju robe i tehnologije u avionskom, pomorskom i svemirskom sektoru⁴⁰

³⁸ Ibidem.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Ibidem

➤ Odbrana

Zabrana izvoza u Rusiju: robe s dvojnomo namjenom i tehnologije za vojnu upotrebu, poluvodičkih materijala, elektroničkih i optičkih komponenti, navigacijskih instrumenata, motora bespilotnih letjelica, oružja i vatrenog oružja za civilnu upotrebu i njihovih dijelova, streljiva, vojnih vozila i opreme te paravojne opreme, druge robe koja bi mogla povećati ruske industrijske kapacitete.⁴¹

➤ Sirovina i roba

Zabrana izvoza luksuznih proizvoda u Rusiju. Zabrana uvoza iz Rusije: čelika, željeza, cementa i asfalta, drva, papira, sintetičkog kaučuka i plastike, morskih prehrambenih proizvoda, žestokih pića, cigareta i kozmetike.⁴²

➤ Pružanje usluga Rusiji i ruskim državljanima

Zabrana pružanja : usluga lisnice, vođenja računa ili skrbništva u vezi s kriptoimovinom, arhitektonskih i inženjerskih usluga, usluga savjetovanja u području IT-a i usluga pravnog savjetovanja, usluga oglašavanja, istraživanja tržišta i ispitivanja javnog mnijenja, tehničke pomoći, brokerskih usluga ili finansiranja ili pružanja finansijske pomoći (u vezi s pomorskim prijevozom ruske nafte), prava intelektualnog vlasništva ili otkrivanja poslovnih tajni (u vezi s robom i tehnologijom na koje se primjenjuju druge sankcije).⁴³

➤ Zabrane za medijske kuće

EU je 2022. suspendirala aktivnosti emitiranja i dozvole za više medijskih kuća pod pokroviteljstvom Kremlja: Sputnik i društva kćeri, uključujući Sputnik Arabic, Russia Today i društva kćeri, Rossiya RTR / RTR Planeta, Rossiya 24 / Russia 24, Rossiya 1, TV Centre International, NTV/NTV Mir, REN TV, Pervyi Kanal, Oriental Review, Tsargrad, New Eastern Outlook, Katehon.⁴⁴

⁴¹ Ibidem.

⁴² Ibidem.

⁴³ Ibidem.

⁴⁴ Ibidem.

Ruska vlada preko tih medijskih kuća manipulira informacijama i promiče propagandu i dezinformacije o invaziji na Ukrajinu radi destabilizacije susjednih zemalja Rusije te EU-a i njegovih država članica.

EU je također uvela sankcije medijskim organizacijama i pojedincima koji šire dezinformacije u javnom prostoru.

➤ **Diplomatske mjere**

U 2014. otkazan je sastanak na vrhu EU-a i Rusije, a države članice EU-a odlučile su da neće održavati redovite bilateralne sastanke na vrhu s Rusijom. Obustavljeni su i bilateralni razgovori s Rusijom o pitanjima viza. Umjesto sastanka na vrhu skupine G-8 u Sočiju, u Bruxellesu je 4. i 5. lipnja 2014. održan sastanak skupine G-7, bez prisustva Rusije. Otad se sastanci održavaju u okviru skupine G-7. Zemlje EU-a također su podržale suspenziju pregovora o pristupanju Rusije Organizaciji za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD) i Međunarodnoj agenciji za energiju (IEA).⁴⁵

➤ **Mjere u području viza**

U februaru 2022. EU je odlučio da se ruski diplomati, drugi ruski dužnosnici i poduzetnici više neće moći koristiti odredbama o pojednostavljenom izdavanju viza, kojima im se omogućuje povlašten ulazak u EU.⁴⁶

Vijeće je u septembru 2022. donijelo odluku o potpunoj suspenziji sporazuma o pojednostavljenju izdavanja viza između EU-a i Rusije. Stoga će se na ruske državljane primjenjivati opća pravila Zakonika o vizama.

➤ **Ograničenja ekonomskih odnosa s određenim područjima**

Vijeće je donijelo mjere ograničavanja kao odgovor na:

- nezakonito rusko pripojenje **Krimea i Sevastopolja**
- rusko priznanje područja Ukrajine koja nisu pod kontrolom vlade: **Donecka, Luhanska, Zaporizje i Hersona.**

⁴⁵ Ibidem.

⁴⁶ Ibidem.

Te mjere uključuju zabrane:

- uvoza određene robe
- izvoza određene robe i tehnologije
- pružanja određenih savjetodavnih i konzultantskih usluga.⁴⁷

Mjere ograničavanja kao odgovor na nezakonito pripojenje Krima i Sevastopolja uvedene su 2014., a posljednji su put produžene do 15. marta 2023. Mjere ograničavanja kao odgovor na odluku Rusije o priznavanju područja ukrajinskih regija Donecka i Luhanska koja nisu pod kontrolom vlade kao nezavisnih entiteta i na naknadnu odluku o slanju ruskih postrojbi u ta područja donesene su u februaru 2022. U oktobru 2022. proširene su kako bi obuhvatila područja Zaporizhje i Hersona koja nisu pod kontrolom. Mjere su na snazi do 24. februara 2025.⁴⁸

➤ Mjere u vezi s ekonomskom saradnjom

Čelnici i čelnice EU-a uveli su ograničenja ekonomske suradnje u julu 2014.:

- od Europske investicijske banke (EIB) zatraženo je da suspendira potpisivanje novih operacija finansiranja u Ruskoj Federaciji
- države članice EU-a dogovorile su se da će koordinirati svoja stajališta u sklopu upravnog odbora Evropske banke za obnovu i razvoj (EBRD) s ciljem da se suspendira i finansiranje novih operacija
- provedba bilateralnih i regionalnih programa suradnje EU-a s Rusijom preispitana je, a određeni su programi suspendirani.⁴⁹

Države Evropske unije postigle su 05. 08. 2023. Sporazum o osmom paketu sankcija Rusiji kao odgovor na njenu nedavnu djelimičnu vojnu mobilizaciju i nezakonitu aneksiju ukrajinskih regija. “Ambasadori su postigli politički dogovor o novim sankcijama Rusiji, kao snažnom odgovoru EU na ilegalnu aneksiju

⁴⁷ Ibidem.

⁴⁸ Ibidem.

⁴⁹ Ibidem.

ukrajinskih teritorija od Vladimira Putina“, saopćila je Vlada Češke, koja je u svojstvu predsjedatelja Vijeća Evropske unije. Mjere uključuju zabranu transporta nafte u zemlje koje nisu članice EU iznad određene cijene, što najviše pogađa brodsku industriju Grčke i Malte.⁵⁰

“EU također proširuje svoju zabranu uvoza na ruske proizvode od čelika, drvnu celulozu, papir, mašine i uređaje, hemikalije, plastiku, cigarete“, navodi se u saopćenju. Prema procjenama Evropske komisije, nove sankcije bi Rusiji trebalo uskratiti sedam milijardi eura prihoda godišnje.⁵¹

EU dodatno ograničava izvoz IT, inženjeringa i pravnih usluga u Rusiju, te proširuje listu visokotehnoške robe koja se ne može prodati toj državi. Novi paket također dodaje na popis pojedinačnih sankcija osobe odgovorne za mobilizaciju Rusa i nedavnu organizaciju referenduma u četiri ukrajinska regiona.⁵²

Od početka ruskog rata protiv Ukrajine, sankcije EU ciljale su, između ostalih, predsjednika Vladimira Putina i ministra vanjskih poslova Sergeja Lavrova, zabranile su uvoz ruskog zlata, nafte i uglja, kao i izvoz luksuzne i visokotehnoške robe u Rusiju, a ruske i bjeloruske banke isključene su iz međunarodnog platnog sistema SWIFT.⁵³

⁵⁰<https://bhsc.trtbalkan.com/world/drzave-evropske-unije-dogovorile-novi-paket-sankcija-rusiji-10449042>, pristupljeno.09.09

⁵¹ Ibidem.

⁵² Ibidem.

⁵³ Ibidem.

Države koje su pod sankcijama EU u vezi sa sukobom i Ukrajini	
Sankcionisane države	Sankcije/mjere/zabrane
Rusija	Restriktivne mjere s obzirom na djelovanje Rusije na destabilizaciju situacije u Ukrajini (sektorske restriktivne mjere)
Bjelorusija	Restriktivne mjere s obzirom na situaciju u Bjelorusiji i umiješanost Bjelorusije u rusku agresiju na Ukrajinu
Iran	Restriktivne mjere s obzirom na vojnu podršku Irana ruskom agresorskom ratu protiv Ukrajine ⁵⁴

⁵⁴ <https://www.sanctionsmap.eu/#/main> pristupljeno 14.04.2024.

Sankcije Rusiji (sektorske restriktivne mjere)

<p>Mjere ograničavanja EU-a protiv Rusije zbog Ukrajine</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ pojedinačne sankcije,➤ gospodarske sankcije,➤ ekonomske sankcije➤ diplomatske mjere.
<p>Mjere ograničavanja protiv pojedinačnih osoba i subjekata</p>	<ul style="list-style-type: none">➤ Zamrzavanje imovine ili ograničenja putovanja➤ Zloupotreba ukrajinskih državnih sredstava➤ Ekonomske sankcije➤ Finansijski sektor➤ Energetika➤ Promet➤ Odbrana➤ Sirovina i roba➤ Pružanje usluga Rusiji i ruskim državljanima➤ Zabrane za medijske kuće➤ Diplomatske mjere➤ Mjere u području viza➤ Ograničenja ekonomskih odnosa s određenim područjima➤ Mjere u vezi s ekonomskom saradnjom

Saradnja MKS i MEĐUNARDNOG SUDA PRAVDE (International Court of Justice)

Međunarodni krivični sud (MKS) i Međunarodni sud pravde (ICJ) imaju različite funkcije i nadležnosti, pa njihova saradnja obično odražava specifične aspekte njihovih uloga u međunarodnom pravosuđu.

MKS je osnovan kako bi procesuirao pojedince za najteže međunarodne zločine, s druge strane, ICJ je glavni pravosudni organ Ujedinjenih naroda i ima mandat za rješavanje pravnih sporova između država. Prema Rimskom statutu, koji je osnovni dokument MKS-a, Sud može tražiti pravno mišljenje od ICJ-a o pravnim pitanjima koja se odnose na njegove nadležnosti ili bilo koja pitanja koja se pojavljuju u toku postupka pred MKS-om. To pravno mišljenje nije obvezujuće, ali može pružiti dodatnu pravnu jasnoću. MKS i ICJ mogu saradivati kroz pravne postupke koji se odnose na pojedince ili države. Naprimjer, u slučajevima u kojima su države članice suočene s optužbama pred MKS-om, te države mogu saradivati s ICJ-om kako bi riješile pitanja koja se tiču njihovih prava i obaveza prema međunarodnom pravu. Odluke ICJ-a, iako se ne odnose izravno na pojedince, mogu utjecati na okolnosti ili kontekst u kojem MKS djeluje. Međunarodna zajednica, uključujući i MKS, obavezuje se poštivati odluke ICJ-a. Iako su njihove nadležnosti različite, MKS i ICJ zajednički djeluju u okviru općih ciljeva promicanja pravde, ljudskih prava i vladavine prava na međunarodnoj razini. Važno je naglasiti da je priroda suradnje između MKS-a i ICJ-a uvjetovana konkretnim situacijama i da ovisi o specifičnostima svakog pojedinog slučaja.

Međunarodni sud pravde naredio Rusiji da zaustavi invaziju na Ukrajinu

Sud je izrekao: „Ruska Federacija će odmah obustaviti vojne operacije koje je započela 24. februara 2022. Godine.” Sudije su tu odluku podržale sa 13 prema dva glasa, uz suprotno mišljenje ruskih i kineskih sudija MSP-a.⁵⁵ Ukrajina je u međuvremenu pokrenula postupak protiv Rusije pred MSP-u, navodeći da je Moskva lažno interpretirala Konvenciju o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida iz 1948. kako bi podržala svoje argumente o invaziji.

Kijev je pozvao MSP da pokrene “privremene mere“ kojima bi se „zaštiti narod Ukrajine naređujući

⁵⁵ <https://balkaninsight.com/sr/2022/03/16/mks-naredio-rusiji-da-zaustavi-invaziju-na-ukrajinu/> pristupljeno 26.10.2023.

Rusiji da obustavi svoju besmisleni vojnu operaciju, koja se isključivo zasniva na lažnoj i apsurdnoj tvrdnji Rusije da poduzima mjere za sprečavanje i kažnjavanje djela genocida”.⁵⁶

U odluci MSP-a se navodi da „sud smatra da Ukrajina ima vjerodostojno pravo da ne bude podvrgnuta vojnim operacijama Ruske Federacije u svrhu sprečavanja i kažnjavanja navodnog genocida na teritoriji Ukrajine”.⁵⁷ Predsjednica MSP Joan Donoghue, kazala je da je sud donio ovu odluku jer bi Ukrajina mogla pretrpjeti nepopravljivu štetu.

„Zaista, svaka vojna operacija, a posebno u razmjeri u kojoj je sprovodi Ruska Federacija na teritoriji Ukrajine, neizbežno prouzrokuje gubitak života, mentalne i tjelesne povrede i štetu imovini i okolišu”, dodala je Donoghue. Rusija je odbila prisustvovati ročištima u Hagu i tvrdi da sud nema nadležnost da vodi ovaj slučaj, ali su sudije MSP-a odbacile ovu tvrdnju.

Vrijeme će biti ključni faktor i u predmetima MKS-a i MSP-a. Wayne Jordash, koji ima iskustvo u predmetima koje je sudio Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju (MKSJ) u Hagu, nada se da će bilo koji proces biti kraći od određenih predmeta za ratne zločine u bivšoj Jugoslaviji koji su se vukli dvije decenije.⁵⁸ Međutim, Wayne upozorava da je tužilac MKS-a „u ogromnom obimu nedovoljno finansiran i nema dovoljno sredstava za jednu takvu istragu.

„U idealnom svijetu, trebalo bi vam 50 do 100 istražitelja da rade na slučaju” i zbog same veličine Ukrajine i zbog dugog perioda od nekoliko godina u kojem su zločini navodno počinjeni.

Prema njegovim riječima zemlje članice MKS-a „moraju pojačati i povećati svoje finansiranje jer će bez toga obraćanje 39 zemalja biti samo prazan gest, a postupci i istraga neće biti efikasni”.⁵⁹

Predsjedništvo Skupštine država potpisnica Rimskog statuta Međunarodnog krivičnog suda ponavlja svoju duboku zabrinutost zbog krivičnih postupaka pokrenutih protiv tužioca i pretpretresnih sudija uključenih u situaciju u Ukrajini, koji su sada prošireni na naloge za hapšenje protiv predsjednika, prvog potpredsjednika i prvostepenog sudije Suda.⁶⁰

Odbacuju se sve neprihvatljive radnje koje imaju za cilj ometanje nezavisnog mandata Suda da istražuje

⁵⁶ Privremene mjere one su mjere koje prehode sudskim odlukama u postupcima o suštini spora. Presudom koju sud donese u sporu privremena mjera može se potvrditi ili poništiti.

⁵⁷ <https://balkaninsight.com/sr/2022/03/16/mks-naredio-rusiji-da-zaustavi-invaziju-na-ukrajinu/> pristupljeno 26.10.2023.

⁵⁸ <https://detektor.ba/2022/03/04/tuzioci-da-djeluju-odmah-kako-bi-potvrdili-navode-o-ratnim-zlocinima-u-ukrajini/> pristupljeno 27.10.2023.

⁵⁹ Ibidem.

⁶⁰ <https://www.icc-cpi.int/news/presidency-assembly-states-parties-rejects-criminal-proceedings-initiated-against-high> pristupljeno 27.10.2023.

i krivično goni počinioce najtežih zločina od interesa za međunarodnu zajednicu u cjelini. Ovaj napad na instituciju, kroz pokušaj ličnog zastrašivanja njenih najviših zvaničnika, predstavlja tešku uvredu težnji za odgovornošću i vladavinom prava.⁶¹

Kao krajnja institucija, Sud je komplementaran nacionalnim naporima da se osigura odgovornost za najteže zločine. Čineći to, Sud igra ključnu ulogu u traženju pravde, koja je nezamjenjiva komponenta održivog mira i sigurnosti.⁶²

Ponavljamo našu nepokolebljivu podršku Međunarodnom krivičnom sudu kao nezavisnom i nepristrasnom sudu i čvrsto stojimo uz njegove izabrane zvaničnike, njegovo osoblje i sve one koji s njim saraduju. Pozivamo sve države, međunarodne organizacije i civilno društvo da odbace svaku prijetnju i napad na njih i da u potpunosti saraduju sa Sudom kako bi očuvali njegov integritet i poboljšali njegovu zaštitu, nezavisnost i nepristrasnost.⁶³

Predsjednik Zelenski 04. 05. 2023. posjetio je MKS i izrazio zahvalnost za ulogu MKS-a u pružanju pravde u Ukrajini i doprinosu vladavini prava širom svijeta.⁶⁴

Ukrajina nije država potpisnica Rimskog statuta, ali je dva puta iskoristila svoje povlastice da prihvati jurisdikciju Suda nad navodnim zločinima prema Rimskom statutu koji su se dogodili na njenoj teritoriji, u skladu sa članom 12 (3) Statuta. MKS je 2. marta 2022. otvorio istragu u vezi sa situacijom u Ukrajini. Dana 23. marta 2023., generalni tužilac Ukrajine, Kostin Andriy, i sekretar Međunarodnog krivičnog suda Peter Lewis, potpisali su sporazum o saradnji na uspostavljanju kancelarije MKS-a u Ukrajini.⁶⁵

Seksualno nasilje povezano sa sukobom u Ukrajini: MKS održava obuku o podršci žrtvama i svjedocima od 13. do 16. marta 2023. Međunarodni krivični sud održao je obuku o zaštiti svjedoka i podršci žrtvama seksualnog nasilja u sukobu u Ukrajini.

Obuku su okupili tužioci u Kijevu Jedinice za seksualno nasilje u vezi sa sukobima, Odjeljenje za maloljetnike i drugo specijalizirano osoblje iz Kancelarije glavnog tužioca Ukrajine; pripadnici ukrajinske nacionalne policije, posebno iz Jedinice za zaštitu svjedoka, kao i psiholozi i psihijatri koji rade za nevladine organizacije kako bi pomogli u primjeni integritanog modela usmjerenog na svjedoke i žrtve za zaštitu i podršku žrtvama i svjedocima seksualnog nasilja.⁶⁶

⁶¹ Ibidem.

⁶² Ibidem.

⁶³ Ibidem.

⁶⁴ <https://www.icc-cpi.int/news/president-ukraine-visits-international-criminal-court> pristupljeno 12.11.2023.

⁶⁵ Ibidem.

⁶⁶ <https://www.icc-cpi.int/news/conflict-related-sexual-violence-ukraine-icc-holds-training-victim-and-witness-support>

Licemjerstvo Sjedinjenih Američkih država

Predsjednik Bill Clinton je potpisao sporazum, ali on nikada nije ratificiran u Kongresu. Kroz historiju međunarodni sudovi nisu istraživali potencijalne zločine koje su činili američki državljani na prostoru Afganistana, Iraka, također ni potencijalne zločine koje je činio NATO na prostoru Balkana 90-ih godina. Dosadašnji rad MKS-a je usredotočen na slabije afričke zemlje.

SAD kao jedna od najvećih svjetskih sila pružaju finansijsku pomoć MKS-a samim tim MKS ovisi o njihovoj pomoći i saradnji za prikupljanje dokaza i drugih obavještajnih radnji. SAD-e se boje prihvatiti jurisdikciju MKS-a jer su mišljenja da bi američko vojno osoblje u mirovnim misijama bilo izloženo politički motiviranim optužbama. Samim tim opsturišu princip da je svaki čovjek jednako odgovoran pred sudom. Neosporno je sa SAD surađuju sa UN-a i obavljaju svoj dio zadatka u dovođenju ratnih zločina pred lice pravde. Međutim Vašington odobrava sve sankcije protiv zvaničnika MKS, također administracija predsjednika Trampa je uvela sankcije protiv zaposlenih u MKS. Mnogo su licemjerni stavovi SAD.

NATO (NORTH ATLANTIC TREATY ORGANIZATION) -

Sjevernoatlantski pakt, vojno-politički savez SAD, Kanade, Velike Britanije, Italije, Portugalije, Belgije, Holandije, Luksemburga, Danske, Norveške, Grčke, Turske, Njemačke i Islanda, sklopljen 4. IV 1949. godine u Washingtonu. Grčka i Turska su mu pristupile 1952., SR Njemačka 1955., a Francuska je napustila Savez 1966., Grčka 1974., ali se ponovno vratila 1980. Najviši mu je rukovodni organ Savjet, kojeg čine predstavnici svih zemalja članica - ministri inozemnih poslova, odbrane, privrede ili predsjednici vlada - ovisno o pitanjima koja se raspravljaju. Za operativno rukovođenje nadležni su Stalni savjet, generalni sekretar i veći broj državnih organa za razne oblasti, a za vojna pitanja Komitet ratnog planiranja, Komitet za nuklearnu odbranu (čine ga ministri odbrane zemalja članica), u čijem je sastavu i Grupa za nuklearno planiranje od šest članica (tri stalne SAD, Njemačka i Velika Britanija i tri rotirajuće); Vojni komitet (sačinjavaju ga načelnici generalstabova armija zemalja članica) i veći broj zajedničkih komandi od kojih su najvažnije: Saveznička komanda za Evropu sa sjedištem u Kastou (Belgija), Saveznička komanda za La Manche u Nortvudu i dr. Najveći dio oružanih snaga europskih članica i dio oružanih snaga SAD potčinjen je zajedničkim komandama, dok su ostale snage, uglavnom SAD, pod nacionalnim komandom. Ratna doktrina pakta je koalicija sa dominantnom ulogom SAD. Najmoćniji vojni savez na svijetu, a nakon ukidanja Varšavskog pakta, raspadom bivšeg SSSR-a, i bez ozbiljne vojne konkurencije.⁶⁷

Globalizacija; Globalizacija je proces gospodarskog, socijalnog, kulturnog i političkog djelovanja koje nadmašuje granice nacionalnih država, navode A. Milardović i Đ. Njavro u zborniku pod naslovom Globalizacija. Nadalje navode da je globalizacija i proces pluraliziranja svijeta, proces koji je donekle neovisan o volji samih sudionika u njemu te da je kao posljedica komunikacijsko-informatičke revolucije došlo do pojave zgušnjavanja vremena i prostora što je pretpostavka globalizacijskog procesa. Za U. Becka osobitost procesa globalizacije danas (a vjerovatno i ubuduće) nalazi se u empirijskom istraživanju dimenzije, gustoće i stabilnosti izmjeničnih regionalno-globalnih odnosa i njihove medijske definicije kao i socijalnog prostora i slika na kulturološkoj, političkoj, gospodarstvenoj, vojnoj i ekonomskoj razini. Prema tome, svjetsko društvo nije meganacionalno društvo koje u sebi sadržava i rastvara sva nacionalna društva, već svjetski obzor obilježen mnoštvom i neintegracijom, koji se otvara kada se uspostavlja i održava komunikacija i djelovanje.⁶⁸(Dautović, 2007: 86).

⁶⁷ Beridan Izet, Tomić M. Ivo, Kreso Muharem (2001), *Leksikon sigurnosti*, DES Sarajevo, str. 229.

⁶⁸ Dautović, Kenan (2007), *Prevenција društvenih konflikata u međunarodnim odnosima*, BZK „Preporod“, Travnik, str. 86.

Međunarodna zajednica “Prvobitno možemo reći kako održivi mir definiran terminima izgradnje mira i uspostave demokratije postao je ciljem rastućeg broja vojnih intervencija koje je poduzeće međunarodne zajednice”.⁶⁹ Prema tome, u širem smislu međunarodna zajednica odnosi se na globalni splet političkih, gospodarskih, pravnih i društvenih veza i odnosa među pojedincima, institucijama i državama u svijetu. Sadržaj pojma nije u potpunosti određen dijelom zbog neriješenog pitanja lojalnosti takovoj zajednici, a dijelom i zbog postojanja suprotstavljenih interesa, sukoba i neujednačenog razvoja, zbog čega mnogi autori osporavaju upotrebu tog pojma.⁷⁰

⁶⁹ Collins, A. (2010), *Savremene sigurnosne studije*, Fakultet političkih nauka Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2010.

⁷⁰ Abazović D. Mirsad, (2012), *Državna bezbjednost*, Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu, Sarajevo 2012.

Preporuke za buduće djelovanje MKS-a

U cilju poboljšanja rada i djelovanja Međunarodnog krivičnog suda, koristiti ćemo se iskustvima iz prethodnih slučajeva. Razumijevanje specifičnosti svake situacije omogućava nam da primijenimo najbolje prakse i strategije koje su se pokazale uspješnima u prošlosti. Svakako jedna od najbitnijih stvari je saradnja između država.

Preporuka o tome kako izmjeniti odnos prema država nečlanica svakako bi bila univerzalna jurisdikcija. Jedan od glavnih problema jeste nedostatak autoriteta MKS, što onemogućava da Sud bude upotpunosti funkcionalan i da sve države poštuju i prihvataju njegove odluke. U tom pogledu, MKS mora pronaći način da sve države prihvataju i poštuju odluke Suda bez obzira da li se odluke odnose na njih ili ne. Ukoliko to ne bude slučaj, Sud se može naći i vrlo nezgodnoj situaciji u kojoj će se odluke Suda prihvatati i izvršavati samo u „slabim“ državama koje imaju mogućnost da odbiju izvršavanje odluka suda.

Obzirom da je MKS osnovan Rimskim statutom i da je to ugovor država, teško je očekivati da bez sudjelovanja država koje su ga osnovale bude promjena. Prema tome je vrlo važno da države koje su ga osnovale i dalje budu dosljedne i pružaju podršku radu Suda. Iako se to očekuje i podrazumjeva, vrlo je važno to spomenuti i ponavljati.

Promjene u načinu vođenja sukoba neophodno je ispratiti nove načine vođenja sukoba jer MKS ima nadležnost da procesuirá pojedince odgovorne za zločine počinjene tokom rata i „naučiti tretirati“ nove načine ratovanja.

Zaključak

Kroz svu ljudsku historiju i njene sukobe i ratove, dokazano je da se ni u jednom sukobu nisu poštovala niti štitila ljudska prava niti poštovala međunarodna humanitarna prava. Ratovi sami po sebi su nehumana i nepravedna stanja. Svaki rat je destruktivan i rušilački čin koji stvara novi poredak. Novi poredak je ustvari cilj svakoga rata. Stanja nakon ratova su stanja oporavka, borbe i nade u institucije koje će osuditi sva ta nehumana djela i zaštititi one koje su pretrpjeli sve te glogote. Pritom ne štiteći ničija politička uvjerenja. Nedostatak institucija svakako je jedan od razloga što kroz historiju i danas veliki broj ljudi nikada nije osuđen za sve zločine koji su počinjeni. Velike sile sabotiraju i ne priznaju postojeće institucije niti ono koje bi mogle biti oformljene u budućnosti. Dosadašnji rad MKS-a svakako se susreo s poteškoćama, nedostatkom podrške velikih sila ponajviše SAD-a. Situacija između Rusije i Ukrajine i način na koji je MKS, odnosno njegovi članovi, odreagovali i njegovu odličnu saradnju sa svim državama članicama, daje nadu kao boljem funkcionisanjem samog suda, i pružanju bolje i sigurnije budućnosti. Prema tome, generalna hipoteza koja glasi: Uloga Međunarodnog krivičnog suda da utvrdi činjenice i da pred lice pravde izvede one koji su odgovorni za ratne zločine je u bitnome limitirana, s obzirom na to da politički, ekonomski i vojno najsnažnije države ne žele biti članice njegovog Statuta je je potvrđena. Primjer Rusije i Ukrajine u radu je samo jedan od mnogih koji ovu hipotezu potvrđuju. Također, prva posebna hipoteza je potvrđena, a ponovo na primjeru Rusije. MKS nije u mogućnosti prisiliti Rusiju da sudjeluje u njegovom radu.

Suradnja i podrška država svakako pridodaje napretku i veliki je pomak u jačanju MKS-a, da se pred lice pravde izvedu svi osumnjičeni, da se osude i da budu primjer svim onima koji su zatrovani svojim ideologijama, kako završavaju oni koji čine zločine i ne poštuju ljudska prava. Na osnovu ovih tvrdnji i druga hipoteza ovog rada je potvrđena, kako i za kršenja ljudskih prava osobe mogu biti izvedene pred lice pravde. Kako zbog toga što bi osobe koje su prekršile pravila ratovanja i ponašanja u sukobima trebale odgovarati, MKS daje gotovo potpunu istinu o sukobu. Tako je još jedna hipoteza dokazana, da je Međunarodni krivični sud ključni faktor za utvrđivanje istine za teška kršenja ljudskih prava i ratnih zločina.

Slučaj Rusije i Ukrajine u radu pokazuje jasnu sliku da su odluke MKS obavezujuće za države i da su one dužne da ih ispoštuju. Međutim, ukoliko ih ne ispoštuju, šta nakon toga? MKS nema mogućnost da utiče države da ispoštuju njegove odluke i tako je i ova hipoteza potvrđena. Međutim, daleko od toga da ovaj međunarodni sud nema ulogu. MKS itekako može uticati na države, pa i sigurnost svojom ulogom onoliko koliko je u mogućnosti.

Prema tome, i ova hipoteza da „Međunarodni krivični sud može imati veliku ulogu u izgradnji međunarodne sigurnosti i mira“ je potvrđena. I kao što je već rečeno da MKS svojim odlukama ukazuje na činjenice i daje gotovo potpunu istinu o sukobu ukazuje da je i posljednja posebna hipoteza u ovome radu potvrđena.

SKRAĆENICE:

MKS – Međunarodni krivični sud

ICC – International Criminal Court

VS – Vijeće sigurnosti

TFV – Trust fund for victims / Fondacija za žrtve

ESLJP - Evropski sud za ljudska prava

SAD – Sjedinjene Američke Države

ICJ - Međunarodni sud za ljudska prava

ECHR - Evropski sud za ljudska prava

UN - Ujedinjeni narodi

LITERATURA

Knjige:

1. Andrassy, Juraj, Međunarodno javno pravo, Školska knjiga, Zagreb, 1984.
2. Buergenthal, Thomas, Međunarodna ljudska prava u sažetom obliku, Hrvatski Helsinški odbor za ljudska prava, Constitutional and Legislative Policy Institute, Zagreb 1997.;
3. Dautović, Kenan (2007), *Prevenција društvenih konflikata u međunarodnim odnosima*, BZK „Preporod“, Travnik
4. Degan, Vladimir Đ., Međunarodno pravo, drugo savremeno izdanje, Pravni fakultet Sveučilišta Rijeci, Rijeka, 2006.;
5. Dimitrijević, Vojin, Međunarodno pravo ljudskih prava, Beogradski centar za ljudska prava, Dosije, Beograd, 2006.;
6. Janković, Branimir, Međunarodno javno pravo, Naučna knjiga, Beograd, 1981.
7. Seizović Zarije, Političke stranputice Post-dejtonske Bosne i Hercegovine, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2017;
8. Seizović, Zarije, Međunarodno humanitarno pravo, Dobra knjiga, Sarajevo, 2016;
9. Seizović, Zarije, Međunarodno javno pravo – zbirka eseja, Univerzitet u Zenici, Zenica, 2008.;
10. Seizović, Zarije, Studije Holokausta i genocida, Fakultet političkih nauka, Sarajevo, 2021;

Web stranice:

1. *International Criminal Court*. 2023. Dostupno na: <https://www.icc-cpi.int/>
2. European Convention on Human Rights. *Evropska konvencija o ljudskim pravima*. Dostupno na: https://www.echr.coe.int/documents/d/echr/convention_bos?fbclid=IwAR0Dwk5DCZpd8bfgEE6C1aj0CVXbqwLiE6bKOxZ7DU6v9FXMUeft3Aae03E_aem_AaHW7InzZDmfndI9PGXDqCS EPskq3_KQar9mZiIs7onSW2jLIYJ600R8sjy9XqURr3mM8Ltd81XJNIZNSOyzpw3
3. Žilić-Čulić, Lejla. *Ekskluzijsko pravilo i zaštita ljudskih prava u krivičnom postupku pred Međunarodnim krivičnim sudom*. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/429176>
4. Al Jazeera. *Međunarodni krivični sud izrazio zabrinutost zbog prijetnji Rusije*. Dostupno na: <https://balkans.aljazeera.net/news/world/2023/3/23/medjunarodni-krivicni-sud-izraziozabrinutost-zbog-prijetnji-rusije>
5. Buka Radio, Zarije Seizović : *Međunarodno krivično pravo na klackalici*. Dostupno na: <https://6yka.com/kolumne/medunarodno-krivicno-pravo-na>
6. Davor Krepac. *Međunarodni kazneni sudovi*. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/108195>

7. Radio Slobodna Evropa. *Zašto su se SAD obrušile na međunarodni krivični sud?* Dostupno na: <https://www.slobodnaevropa.org/a/sad-obrusavanje-medjunarodni-krivicnisud/29486410.html>
8. Ustavni sud. 2018. *Međunarodni dan ljudskih prava.* Dostupno na: <https://www.ustavnisud.ba/bs/medunarodni-dan-ljudskih-prava>.
9. *EU Sanctions Map.* 2024. Dostupno na: <https://www.sanctionsmap.eu/#/main> pristupljeno 14.04.2024.
10. Tužilaštvo BIH. *Saradnja Bosne i Hercegovine sa Međunarodnim krivičnim sudom.* Dostupno na: https://www.tuzilastvobih.gov.ba/files/docs/Saradnja_Bosne_i_Hercegovine_sa_Medjunarodnim_krivicnim_sudom_Simovic_M_N_Simovic_V_M.pdf?fbclid=IwAR1QGrJCLJuKpewje9eWLkT4_bHNp0hXzR7GeDRTrSyunsBFb9auDjGPYw8_aem_AaEOKgcfRhocTM0nUj11ykSsopSTs fuoghCOW4SxYL9vxftdyrsEPL6EiqV54Fp6nZ4Gr1qItDek2YdIu3EHTIV
11. *Pojedinačna predstavka na osnovu evropske konvencije o ljudskim pravima.* Dostupno na: https://advokat-prnjavorac.com/zakoni/Pojedinacna-predstavka-na-osnovu-Evropske-konvencije-o-ljudskim-pravima.pdf?fbclid=IwAR3ieCWVVE7GC8Wn-KGQhyFBVCewCqxAahyxp499YbBxPOYriBk8aAha78_aem_AaFMsxXzIPhhUJmd6kI9uNfc lfhBCGiOCg0yvZqfdPiAL6TqU2ldgZfJILaWMTelhQbNJBOOa2HWrrkKBLyiG0td
12. Al Jazeera. *Malo je vjerovatno da će Amerikanci biti procesuirani na ICC-u.* Dostupno na: https://balkans.aljazeera.net teme/2020/6/13/malo-je-vjerovatno-da-ce-amerikanci-bitiprocesuirani-na-icc-u?fbclid=IwAR3Yg_hJyi9bFBxYFd3p5HEJfJ4-UZ8x_ULk5y2chUANMWXh5gMKqoWTwYM_aem_AaFmeONzV2IVWGBc86nGa3vKFz_DJadqFK4dIH8fUe5Pgr75fXPK7i9JyFi3X9toZm0hz_jK4tUomS2DFCSm5e73
13. Europsko vijeće. Vijeće Europske Unije. *Sankcije EU-a protiv Rusije.* Dostupno na: https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/sanctions/restrictive-measures-against-russia-over-ukraine/?fbclid=IwAR0YLGaiwfGIM2G28a_0pKJnwYQYgIBcFxjkgxqegjUxA1RvivySIZFMAFWA_aem_AaH5IvnRAIBGo8GC7pFcCBzchvt2ril_DQTVqETZCHRrW3SuCPZ8potmU9tHY6-KRT-T8juyVK0XA7BIN5ecpgMv#sanctions
14. Zakon o primljeni Rimskog Statuta Međunarodnog krivičnog suda i saradnji sa Međunarodnim krivičnim sudom. Dostupno na: http://www.mpr.gov.ba/biblioteka/zakoni/bs/Zakon%20o%20primjeni%20statuta-bs.pdf?fbclid=IwAR1QGrJCLJuKpewje9eWLkT4_bHNp0hXzR7GeDRTrSyunsBFb9auDjGPYw8_aem_AaEOKgcfRhocTM0nUj11ykSsopSTs fuoghCOW4SxYL9vxftdyrsEPL6EiqV54Fp6nZ

[4Gr1qItDdek2YdIu3EHTIV](#)

15. OSCE. *Priručnik za provođenje istrage u predmetima ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti i genocida u Bosni i Hercegovini* Dostupno na:
https://www.osce.org/files/f/documents/8/e/281496.pdf?fbclid=IwAR1UJv58eTG9B1UHZtMo2kLzjCb111yzj5Jh39Z36WNCsd5PWJBL7VAxWQI_aem_AaEw9Gcib7IV1ZkuRHMmv6mjremM_FdsICLrFLRid9T0DGRZD8hRBU0Lj35iKGsF3oEUT73u-E5Mg-xkJ2QFysqc

FAKULTET
POLITIČKIH
NAUKA

Obrazac AR

UNIVERZITET U SARAJEVU – FAKULTET POLITIČKIH NAUKA

IZJAVA o autentičnosti radova

Stranica 62 od 62

Naziv odsjeka i/ili katedre: Sigurnosne i mirovne studije

Predmet: Magistarski rad

IZJAVA O AUTENTIČNOSTI RADOVA

Ime i prezime: Amina Lokvančić

Naslov rada: Uloga Međunarodnog krivičnog suda u zaštiti ljudskih prava i međunarodne sigurnosti

Vrsta rada: Završni magistarski rad

Broj stranica: Šezdeset dvije

Potvrđujem:

- da sam pročitao/la dokumente koji se odnose na plagijarizam, kako je to definirano Statutom Univerziteta u Sarajevu, Etičkim kodeksom Univerziteta u Sarajevu i pravilima studiranja koja se odnose na I i II ciklus studija, integrirani studijski program I i II ciklusa i III ciklus studija na Univerzitetu u Sarajevu, kao i uputama o plagijarizmu navedenim na web stranici Univerziteta u Sarajevu;
- da sam svjestan/na univerzitetskih disciplinskih pravila koja se tiču plagijarizma;
- da je rad koji predajem potpuno moj, samostalni rad, osim u dijelovima gdje je to naznačeno;
- da rad nije predat, u cjelini ili djelimično, za stjecanje zvanja na Univerzitetu u Sarajevu ili nekoj drugoj visokoškolskoj ustanovi;
- da sam jasno naznačio/la prisustvo citiranog ili parafraziranog materijala i da sam se referirao/la na sve izvore;
- da sam dosljedno naveo/la korištene i citirane izvore ili bibliografiju po nekom od preporučenih stilova citiranja, sa navođenjem potpune reference koja obuhvata potpuni bibliografski opis korištenog i citiranog izvora;
- da sam odgovarajuće naznačio/la svaku pomoć koju sam dobio/la pored pomoći mentora/ice i akademskih tutora/ica.

Mjesto, datum

Potpis